

Perspectiefnota
Gemeente Almelo
2026-2029

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Inleiding.....	3
2. Bestuurlijk perspectief	4
3. Aantrekkelijke stad in Balans	9
3.1 Tien jaar Almelo in beeld	9
3.2 De uitdagingen nader geduid	10
3.3 Van inzicht naar langjarige opgaven: kaders voor de toekomst	11
3.4 De onderzoeken nader in beeld gebracht	12
4. Financieel meerjarenperspectief	21
4.1 Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief en meerjarenraming 2026-2029	21
4.2 Mutaties Financieel Meerjarenperspectief	25
4.3 Uitgangspunten programmabegroting	27
5. Robuuste financiële positie	29
5.1 Financieel overzicht maatregelen	29
5.2 Sociaal domein.....	30
5.3 Onderhoud en beheer openbare ruimte	35
5.4 Overige en aanvullende maatregelen.....	36
6. Bijlagen.....	37
6.1 Stand van zaken moties	37

1. Inleiding

De Perspectiefnota 2026-2029 die voor u ligt, bevat de inhoudelijke en financiële uitgangspunten voor de begroting van 2026 en de periode daarna. Deze perspectiefnota bouwt voort op de lijn die bij de Perspectiefnota 2025-2028 is uitgezet. Hierin ligt de focus op het uitwerken van de besparingsmogelijkheden zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2025-2028 en de (raadsbrief bij de) Programmabegroting 2025.

De besparingen in de Perspectiefnota 2026-2029 zijn tot stand gekomen na een zorgvuldig proces waarin alle uitgaven zijn doorgelicht om te bepalen waar mogelijk bespaard kan worden. Deze mogelijke besparingen zijn afgewogen en vergeleken met de resultaten van de onderzoeken naar een aantrekkelijke stad en een stad in balans.

We maken onze stad sterker, toekomstbestendig en bieden onze inwoners perspectief. Hiervoor moeten we - ondanks de financiële uitdagingen - blijven investeren in de stad. We bouwen verder aan een aantrekkelijke stad waar onze inwoners prettig wonen en verblijven, waar onze ondernemers voldoende mogelijkheden krijgen en waar bezoekers graag naartoe komen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het bestuurlijk perspectief opgenomen. In hoofdstuk 3 leest u meer over Almelo als aantrekkelijke stad in balans. In hoofdstuk 4 is het financieel meerjarenperspectief opgenomen en hoofdstuk 5 gaat over een robuuste financiële positie. Tot slot, in hoofdstuk 6 vindt u de bijlagen van deze perspectiefnota.

2. Bestuurlijk perspectief

Voor u ligt de laatste perspectiefnota van deze coalitieperiode. Deze is opgesteld in een tijd van grote onzekerheid in de wereld. Denk aan oorlogen, economische spanningen, de opvang van vluchtelingen en zorgen over veiligheid. Wat er wereldwijd gebeurt, heeft gevolgen voor Nederland, en dus ook voor Almelo. Toch kijken we met vertrouwen vooruit. Almelo heeft de afgelopen jaren grote stappen gezet. Meer inwoners van Almelo hebben werk, de binnenstad is getransformeerd, en we blijven bouwen aan een gezonde, veilige en sociale stad. We beseffen tegelijk dat we keuzes moeten maken. Door veranderingen in de financiering vanuit het Rijk krijgt ook Almelo minder geld. Dat betekent: scherpere keuzes, en dat zal zich in de gemeente laten voelen. Maar we doen het met één doel voor ogen: het beste voor Almelo.

Almelo pakt door

We bouwen voort op een steeds steviger wordend fundament. Almelo kijkt verder vooruit dan alleen vandaag. De stad past zich aan de tijd aan. De ontoereikende Rijksmiddelen in met name het sociaal domein vragen om moeilijke maar noodzakelijke aanpassingen. Als we niets doen, worden verschillen en problemen groter. We willen zorg en ondersteuning beschikbaar houden voor wie het écht nodig heeft. Het versterken en benutten van het eigen netwerk van inwoners wordt steeds belangrijker: familie, vrienden of burens. En andersom: dat we elkaar helpen als dat kan. Collectiviteit dus – we doen het samen.

Tegelijk kiezen we voor bewezen oplossingen: zorg die echt werkt, op plekken waar het meeste effect wordt bereikt. Niet alles kan voor iedereen overal. Dat is niet meer realistisch. Maar we blijven nabij: als lokale overheid kunnen we zorgen voor verbinding, ontmoeting en regie over het eigen leven. Juist dat geeft mensen grip.

Een aantrekkelijke stad in balans

Almelo werkt aan meer balans in de stad. We hebben oog voor mensen die het moeilijk hebben, maar stimuleren ook zelfontplooiing en economische groei. We investeren in leefbare wijken, verduurzaming, goede scholen, sport, groen en ontspanning. Dat draagt bij aan een gezonde omgeving, waarin mensen zich veilig voelen en kunnen meedoen.

Onze economie is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Vooral de hightech-sector is een motor gebleken: zo'n 40% van de banengroei komt daar vandaan. De werkloosheid is sterker gedaald dan in de rest van Nederland, en het aantal banen per inwoner is zelfs groter dan elders. Die groei willen we vasthouden en iedereen ervan laten profiteren. We tonen lef door koppelkansen te benutten – bijvoorbeeld door woningbouw te combineren met duurzaamheid, en gezondheid met sociale verbinding.

Vooruitkijken en vernieuwen

De toekomst vraagt om een nieuwe, gezonde balans tussen inkomsten en uitgaven. Daarin maken we bewuste keuzes. Niet alleen voor vandaag, maar ook voor morgen. We bouwen verder en blijven onszelf als stad opnieuw uitvinden. Dat doen we samen: met inwoners, bedrijven, instellingen en partners. Essentieel is om de door de raad gekozen woningbouwambities verder te verzilveren, in lijn met de vraag vanuit het rijk, provincie en Twente als één van de vier techregio's waarin Almelo een cruciale rol speelt.

Almelo blijft zich inzetten voor bestaanszekerheid, kansengelijkheid en een duurzame leefomgeving. Niet alles is maakbaar, maar we kunnen wel het verschil maken. Als we elkaar blijven zien, blijven helpen en samen bouwen aan de stad, dan houden we Almelo vitaal, verbonden en klaar voor de toekomst.

Onderzoek als basis voor een aantrekkelijke stad in balans

Om weloverwogen keuzes te kunnen maken, is het belangrijk om zowel de mogelijkheden te onderzoeken om tekorten op te vangen als te bepalen waar investeringen nodig zijn die bijdragen aan een aantrekkelijke en gebalanceerde stad. Daarom is een breed onderzoek uitgevoerd naar de sociaal-maatschappelijke staat van Almelo, de economische en arbeidsmarktontwikkelingen en de aantrekkingskracht van de gemeente. Onze focus ligt op investeringen die het meest bijdragen aan een aantrekkelijke stad die in balans is, terwijl we voorkomen dat bezuinigingen leiden tot grotere nadelige gevolgen op de lange termijn.

Tijdens een kennissessie op 27 mei worden de resultaten van deze onderzoeken gepresenteerd. Uit de onderzoeken blijkt dat Almelo in de afgelopen 10 jaar op diverse vlakken vooruitgang heeft geboekt, zoals op het gebied van veiligheid, materiële welvaart en werk & opleiding. Tegelijkertijd blijven enkele grote uitdagingen bestaan. De belangrijkste aandachtsgebieden zijn stedelijke voorzieningen (cultuur, culinair en niet-dagelijkse winkels), opleidingsniveau (onder advisering van het schooladvies en startkwalificaties), inkomen (energiearmoede, verduurzaming en schulden), gezondheid (bevordering van een gezonde levensstijl) en veiligheid.

Deze onderzoeken bieden een feitelijke weergave van de stad en geven inzicht in de een indicatie van de langetermijnopgaven. Op basis van deze inzichten maken we gerichte keuzes die bijdragen aan verbeteringen binnen de genoemde thema's en daarmee aan een aantrekkelijke stad in balans. De verzamelde gegevens helpen ons bij het maken van scherpere afwegingen rondom bezuinigingen. Zo stellen we voor niet te bezuinigen op bijvoorbeeld het onderwijs, gezien de uitdagingen rondom onder advisering van het schooladvies en startkwalificaties. Binnen het sociaal domein leggen we extra nadruk op thema's zoals veiligheid en gezondheid.

Ook op het gebied van stedelijke ontwikkeling blijven we investeren in een aantrekkelijke stad in balans. In de Strategische Investeringsagenda staan plannen voor de bouw van nieuwe wijken en herstructurering van bestaande gebieden. Deze keuzes worden gemaakt op basis van hun bijdrage aan zowel maatschappelijke als ruimtelijke vraagstukken. Hiermee geven we invulling aan de ongelijke investering die wordt voorgesteld op basis van de onderzoeken. Meer hierover is te vinden in Hoofdstuk 3: Aantrekkelijke stad in balans.

Perspectiefnota 2026-2029

Proces tot nu toe

Het is al geruime tijd duidelijk dat Almelo de komende jaren met beperkte financiële middelen te maken heeft. In de Perspectiefnota 2024-2027 is een proces uitgewerkt om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting, waarin besparingsmaatregelen een essentiële rol spelen. De aanpak is behoedzaam en flexibel, zodat enerzijds tijdig maatregelen genomen kunnen worden en anderzijds ruimte blijft om indien nodig bij te sturen op basis van monitoring.

De eerste resultaten van deze strategie zijn opgenomen in de Perspectiefnota 2025-2028. In de Programmabegroting 2025 is dit verder uitgewerkt in een uitgebreid pakket aan maatregelen. Dankzij deze inspanningen is het gelukt om de begroting voor 2025 sluitend te krijgen. Wel blijft de financiële druk bestaan, aangezien het tekort vanaf 2026 verder zal oplopen.

Bij de Programmabegroting 2025 heeft u een raadsbrief ([RAAD-8463](#)) ontvangen met daarin ideeën voor het oplossen van de tekorten in 2026 en daarna. In de afgelopen periode hebben wij het volgende gedaan:

1. samen met andere gemeenten hebben wij bij het Rijk aangedrongen om de financiële problemen op te lossen die het Rijk veroorzaakt;
2. we hebben de maatregelen die in de Programmabegroting 2025 zijn opgenomen verder uitgewerkt en
3. we hebben gezocht naar aanvullende besparingsmaatregelen vanaf 2026. Daarbij hebben we gekeken naar ongeveer 2 miljoen euro besparing op onder andere onderhoud/beheer en ongeveer 13 miljoen euro besparing op de zorgtaken die we voor het Rijk uitvoeren.

Gezien de financiële tekorten is het nodig om deze keuzes te maken. Er is gekomen tot een afgewogen pakket aan maatregelen.

Besparingsmaatregelen sociaal domein

Zoals vermeld in de raadsbrief bij de Programmabegroting 2025, is binnen het sociaal domein onderzocht waar verdere besparingen mogelijk zijn. Om tot deze voorstellen te komen, is een grondige analyse uitgevoerd. Daarbij is gekeken naar wat moet en mag vanuit de wet (Jeugdwet, Wmo en Participatiewet) en vervolgens naar de inhoudelijke uitvoering en bijbehorende uitgaven. De gemeenteraad is hierin meegenomen via meerdere masterclasses. Op basis hiervan zijn maatregelen besproken en zorgvuldig afgewogen.

Bijgaand bij deze perspectiefnota biedt het college inzicht in de voorgestelde maatregelen (D/25/754984). Deze voorstellen zijn wettelijk haalbaar en zijn maximaal opgerekt binnen de mogelijkheden. In lijn met eerdere besluitvorming stellen we voor de budgetten voor het voorliggend veld en preventie intact te laten.

Na deze uitgebreide analyse vanuit de wettelijke basis is het gelukt om aanvullend op de eerder gevonden 8,7 miljoen euro oplopend (Programmabegroting 2025) nog 9,5 miljoen euro (oplopend) aan besparingsmaatregelen te vinden in de Participatiewet, Jeugdwet en de Wmo.

Met dit voorstel is de maximale grens bereikt van wat binnen het sociaal domein zowel haalbaar als wenselijk is aan bezuinigingen, in lijn met de vastgestelde beleidslijn van een zorgvuldige en flexibele besparingsstrategie. De resterende bezuinigingsopgave van 3,5 miljoen euro kan de komende jaren naar verwachting als volgt worden ingevuld:

- extra middelen vanuit het Rijk, onder andere op basis van de Voorjaarsnota 2025, waarin ook het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (Commissie van Ark) is meegenomen. (Een volledig beeld van alle mutaties op het gemeentefonds krijgen gemeenten bij de meicirculaire. De meicirculaire 2025 wordt verwerkt in de Programmabegroting 2026);
- het herontwerp sociaal domein biedt kansen om zaken anders aan te pakken, waarbij nieuwe inzichten en efficiëntieverbeteringen bijdragen aan kostenbesparing.

Als deze twee maatregelen onvoldoende financieel effect hebben, zal het college voorstellen doen voor besparingen buiten het sociaal domein. Dit is echter ook afhankelijk van in hoeverre gemeenten vanaf 2028 aanvullend gecompenseerd worden. Dat is op dit moment hoogst onzeker. De VNG wil hierover in 2027 een advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd hebben. Dit betekent dat duidelijkheid hierover naar verwachting op zijn vroegst in 2027 zal plaatsvinden.

Om de voortgang van de besparingsmaatregelen zorgvuldig te volgen, wordt een monitoringssysteem ontwikkeld. Dit sluit aan bij de bestaande monitoring van het Strategisch Beleidsplan Sociaal Domein en het Actieplan Sociaal Domein. Elk kwartaal wordt de uitvoering van de maatregelen geanalyseerd, zodat eventuele afwijkingen vroegtijdig worden gesignaleerd en bijgestuurd indien nodig. Bij de reguliere P&C cyclus wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Impact voor inwoners

De gemeente komt in een andere positie als het gaat om zorg en hulp aan inwoners. De focus verschuift naar de meest kwetsbare groepen, terwijl van anderen wordt verwacht dat zij hun eigen netwerk meer benutten voor ondersteuning. Dit sluit aan bij het streven om de zorg betaalbaar te houden door de samenleving actief te betrekken en zelf- en samenredzaamheid te stimuleren.

Om dit proces te ondersteunen, wordt een publiekscampagne ingezet die inwoners bewust maakt van deze nieuwe aanpak en hen aanmoedigt om hulp binnen hun omgeving te zoeken. Daarnaast komt er aandacht voor de sociale kaart, zodat mensen makkelijk de juiste voorzieningen en ondersteuning kunnen vinden.

In de komende periode worden deze campagnes verder aangevuld met extra informatie en, indien nodig, specifieke campagnes over bepaalde besparingsmaatregelen. Hiermee wordt mede uitvoering gegeven aan de moties “Inzet communicatie begroting 2025” en “Noodzaak communicatiestrategie wijzigingen sociaal domein”.

Besparingen in andere domeinen

Op basis van de meest recente inzichten is een herijking van de budgetten doorgevoerd. Dit heeft geleid tot een verlaging van de gereserveerde middelen voor areaaluitbreiding. Daarnaast bieden de inzichten uit de uitwerking van de nieuwe Nota Kapitaalgoederen ruimte om het budget voor onderhoud en vervanging van de openbare ruimte naar beneden bij te stellen.

De verbonden partijen zijn gevraagd om met een voorstel voor besparingen te komen. De exacte omvang van deze besparing is op dit moment nog niet vast te stellen, maar de verwachting is dat de financiële impact beperkt zal zijn.

Gevolgen van maatregelen voor de organisatie

De bezuinigingen in het sociaal domein van 9,5 miljoen euro werken door op de ambtelijke organisatie, maar dit effect is beperkt. Dit komt doordat de capaciteit die beschikbaar komt door de versoering van de producten en diensten, nodig is voor de transitie. Mocht er na het implementeren van de bezuinigingen en het herontwerp van het sociaal domein nog ruimte overblijven, dan wordt dat onderdeel van de invulling van de taakstelling op de organisatie, oplopend van 500.000 naar 1.500.000 euro, waartoe in de Programmabegroting 2025 besloten is.

Resterende opgave

Met de voorgestelde besparingsmaatregelen wordt een aanzienlijk deel van het financiële tekort gedicht. Voor het jaar 2026 blijft er echter nog een opgave van 1,74 miljoen euro over. De effecten van de extra middelen die het Rijk in de Voorjaarsnota 2025 heeft opgenomen, worden voor Almelo pas duidelijk bij de meicirculaire 2025, die zoals gebruikelijk wordt verwerkt in de programmabegroting.

Daarnaast zal bij de Programmabegroting 2026 meer inzicht ontstaan in de totale impact van alle Rijksmaatregelen op onze gemeentelijke financiën. Binnen de vastgestelde zorgvuldige en flexibele besparingsstrategie wordt het resterende structurele tekort van 1,74 miljoen euro meegenomen in de begrotingsafwegingen voor 2026.

3. Aantrekkelijke stad in Balans

In de aanloop naar deze Perspectiefnota is onderzoek gedaan naar hoe Almelo zich de afgelopen tien jaar op het gebied van aantrekkelijkheid, economie en arbeidsmarkt en sociaal-maatschappelijk heeft ontwikkeld ^[1]. Doordat de onderzoeken een periode van 2014-2024 omvatten, worden hoofdlijnen van groei en een perspectief voor de volgende 10-15 jaar zichtbaar. De combinatie van de onderzoeken helpt bij het maken van keuzes voor de toekomst. In aanvulling daarop zijn ook de resultaten naar de ontwikkeling van de brede welvaart in Almelo opgenomen. De onderzoeken leiden tot vijf hoofd constateringen en zes kaders voor toekomstige langjarige opgaven voor de komende 15/20 jaar. Zo krijgen we zicht op Almelo als aantrekkelijke stad in balans in een snel veranderende wereld: voor onze huidige en toekomstige inwoners.

3.1 Tien jaar Almelo in beeld

In de gemeente Almelo is in de afgelopen 10 jaar over de volle breedte vooruitgang geboekt. Op het gebied van de economie zien we een sterke groei van de hightech en een bovengemiddelde arbeidsmarktaandeelname. Het aandeel mbo-opgeleiden neemt toe en de participatiegraad is sterker en meer gestegen dan in de benchmarksteden ^[2] en Hengelo en Enschede. Van de 60 buurten laten 56 buurten een verbetering op meervoudige achterstanden zien. Het aantal buurten met een zeer hoge stapeling van die achterstanden nam af van 39 naar 32 buurten.

Tegelijkertijd zien we dat, ondanks een lichte verbetering, het stedelijk voorzieningen niveau in Almelo achter blijft; dat er verdringing en mismatch op de arbeidsmarkt is, dat voor de buurten met zeer veel stapeling van achterstanden de verbeteringen minder groot zijn en dat in de meest kwetsbare buurten veel sprake is van energiearmoede en ongezonde leefstijl. Daarnaast zijn er in deze buurten relatief veel leerlingen die een lager schooladvies krijgen dan wat hun prestaties en capaciteiten eigenlijk rechtvaardigen. Dit wordt ook wel aangeduid met de term "onderadvisering". Op het aspect veiligheid lijkt vanaf begin '20-er jaren een verslechterende trend in te zetten.

Vijf hoofd constateringen

Kijkend naar de huidige stand van Almelo zien we een aantal dominante uitdagingen:

1. Opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een hbo- of wo-diploma en juist relatief veel jongeren zonder startkwalificatie. De hiermee samenhangende bovengemiddelde onderadvisering is in Almelo eveneens een uitdaging.
2. Stedelijk voorzieningenniveau (cultuur, culinair, niet-dagelijkse winkels) blijft in Almelo op alle fronten achter bij zowel Enschede en Hengelo, de benchmarksteden als ook het landelijke gemiddelde.
3. Zeer hoge MDI-score door stapeling van achterstanden (in 32 buurten) en de sociale tweedeling met buurten waar het intussen beter gaat. In die 32 buurten is ook veel energiearmoede, onderadvisering en ongezonde leefstijl.
4. Verdringing en mismatch op arbeidsmarkt waarbij MBO-gediplomeerden met niveau 3 of 4 banen hebben waarvoor lagere MBO-niveaus of zelfs geen startkwalificatie nodig is.
5. Het aspect veiligheid lijkt zich op een kantelpunt te bevinden richting een verslechtering.

¹ Het onderzoek naar Woon aantrekkelijkheid en Economie & Arbeidsmarkt werd uitgevoerd door Atlas Research. Het onderzoek naar sociaal maatschappelijke ontwikkeling werd uitgevoerd door het Pon/Telos aan de hand van het signaleringsinstrument MDI (meervoudige achterstanden index)

² Voor het onderzoek van Atlas Research is de ontwikkeling van Almelo vergeleken met Hengelo en Enschede en 12 vergelijkbare (benchmark) steden in Nederland.

3.2 De uitdagingen nader geduid

De economie is gegroeid richting een in hightech gespecialiseerde economie, die sterk leunt op werknemers van buiten de gemeente. Voor de grootste groep mensen in de beroepsbevolking van Almelo – de mensen met een MBO-diploma – is het kleinste aandeel banen met het meest bijpassende beroepsniveau (niveau 3) beschikbaar. Voor de banen met beroepsniveau 1 of 2 (ruim de helft van de banen in 2022) en beroepsniveau 4 (bijna 30 procent in 2022) zijn juist relatief weinig potentiële werknemers beschikbaar in de regio: ruim 26 procent heeft geen startkwalificatie en 23 procent een HBO- of WO-diploma. Dat er een mismatch is, wordt zichtbaar in de pendelcijfers: meer dan 60 procent van de banen in Almelo wordt vervuld door mensen die buiten de gemeente wonen. Dit is een beduidend groter aandeel dan in de rest van het land. Deze mensen wonen vaak in Hengelo en Enschede, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Vooral voor deze laatste drie gemeenten is Almelo een belangrijke werkgever: meer dan 20 procent van de werknemers uit deze gemeenten werkt in Almelo. Voor de uitgaande pendel gaat dit niet op. Een belangrijke uitdaging voor Almelo ligt op het gebied van het opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een HBO- of WO-diploma en juist relatief veel jongeren met een MBO-diploma of zonder startkwalificatie.

Het voorzieningenniveau biedt veel aanknopingspunten voor lokaal beleid. De (concurrentie)positie van Almelo op het gebied van voorzieningen is in de afgelopen tien jaar verslechterd. De groei van het aantal horecavoorzieningen en (niet-dagelijkse) winkels blijft achter bij de ontwikkelingen in Enschede en Hengelo, de benchmarksteden en de rest van het land. En juist deze voorzieningen oefenen een grote aantrekkingskracht uit op talent (jonge mensen met een HBO- of WO-opleiding), waarvan we hierboven al benoemden dat zij belangrijk zijn om een deel van de mismatch op de arbeidsmarkt in Almelo, namelijk de vraag naar werknemers voor banen met beroepsniveau 4, op te lossen.

De leefbaarheid heeft zich in de afgelopen tien jaar positief ontwikkeld, maar niet overal even sterk en de gebieden waar de ontwikkeling minder gunstig of zelfs negatief was overlappen vaak met de gebieden waar de leefbaarheid onder druk staat. Buurten met de minste stapeling van achterstanden zijn de afgelopen tien jaar sterker verbeterd dan buurten met veel stapeling van achterstanden. In de slechtst-scorende buurten woont samengenomen 56% van de Almelse bevolking. In relatie tot het opleidingsniveau zien we daar een zeer hoge mate van onder advisering bij kinderen ten opzichte van het gemiddelde in Almelo en het landelijk gemiddelde. Specifieke groepen inwoners profiteren minder van de ontwikkelingen in de afgelopen tien jaar; zoals het grote aandeel jongeren zonder startkwalificatie en het gestegen aandeel kinderen dat een (te) laag schooladvies krijgt, mensen met problematische schulden en mensen met ernstige en/of toenemende energiearmoede.

3.3 Van inzicht naar langjarige opgaven: kaders voor de toekomst

Een beleid dat er op gericht is om een aantrekkelijke(re) stad in balans te worden kan helpen om mensen aan de stad te binden en de (economische) positie van Almelo op de langere termijn te versterken. Zo'n beleid speelt in op de juiste economische sectoren, bindt talentvolle mensen aan de stad door het woon- en leefklimaat in de stad te versterken en focust op een aantal gebieden om daar achterstanden integraal aan te pakken en mensen te helpen het beste uit zichzelf te halen. Zeker in tijden van financiële schaarste dwingt dit tot scherpere keuzes. Energiearmoede en onder advisering kunnen met gerichte maatregelen mogelijk snel leiden tot minder energiekosten en een grotere instroom van leerlingen naar hogere vormen van voortgezet onderwijs. De structurele verbetering van de buurten/wijken - en daarmee de positie van die inwoners - met een zeer hoge achterstandsindex vraagt om een lange adem.

Kaders voor de nieuwe langjarige opgaven van Almelo

De onderzoeksresultaten brachten de ontwikkeling en de kansen en uitdagingen van onze stad in beeld. Met deze perspectiefnota leggen we deze kaders voor de komende 15 tot 20 jaar vast. De hoofd constateringen en de kaders vormen de basis voor nieuwe langjarige opgaven die verder zullen worden uitgewerkt.

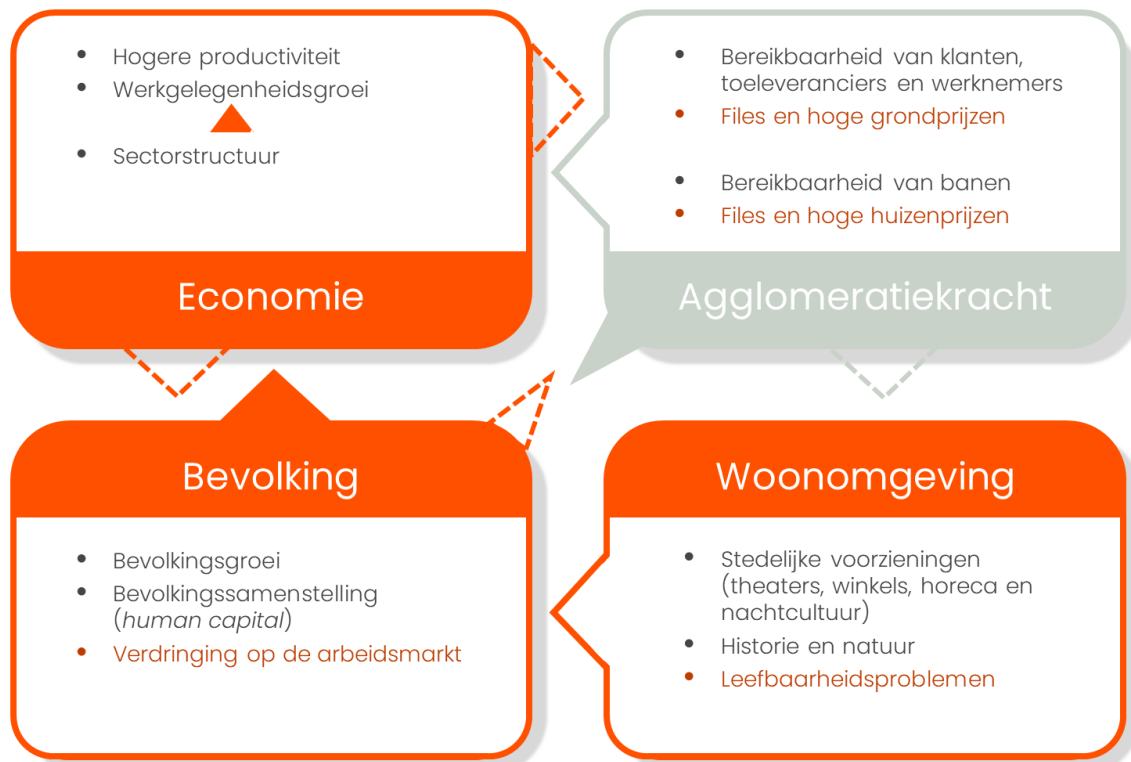
1. Uitdagingen zijn langjarig (15 tot 20 jaar) en vergen ook langjarig commitment;
2. Aantrekkelijkheid en Balans hangen met elkaar samen. Verbetering kan alleen op basis van integraliteit;
3. Verbind de fysieke en economische opgaven veel steviger met de sociaal-maatschappelijke opgave en vice versa;
4. Breng focus aan en verbeter op specifieke domeinen (inhoudelijk en op buurten met een zeer hoge achterstand;
5. Investeer ongelijk op basis van de onderzoeksresultaten waardoor gelijkheid wordt bevorderd;
6. Stuur op: stedelijke voorzieningen, opleidingsniveau (met name onder advisering en startkwalificatie), inkomen (met name energiearmoede/verduurzaming en schulden), gezondheid (met name gezonde levensstijl) en veiligheid.

3.4 De onderzoeken nader in beeld gebracht

Woon aantrekkelijkheid, economie & arbeidsmarkt

Om de aantrekkelijkheid van Almelo objectief te bepalen, volgden we het econometrische model van Atlas Research. In dit model hangen economie, human capital en de woonomgeving met elkaar samen en kan een aantal knoppen worden gevonden om de aantrekkelijkheid positief te beïnvloeden. We keken niet alleen naar de ontwikkeling van Almelo over de afgelopen 10 jaar, maar ook naar (vergelijkbare) benchmarksteden en naar Hengelo en Enschede.

Analysemodel Aantrekkelijkheid van de stad (de oranje elementen hebben een negatieve invloed op de woon aantrekkelijkheid)

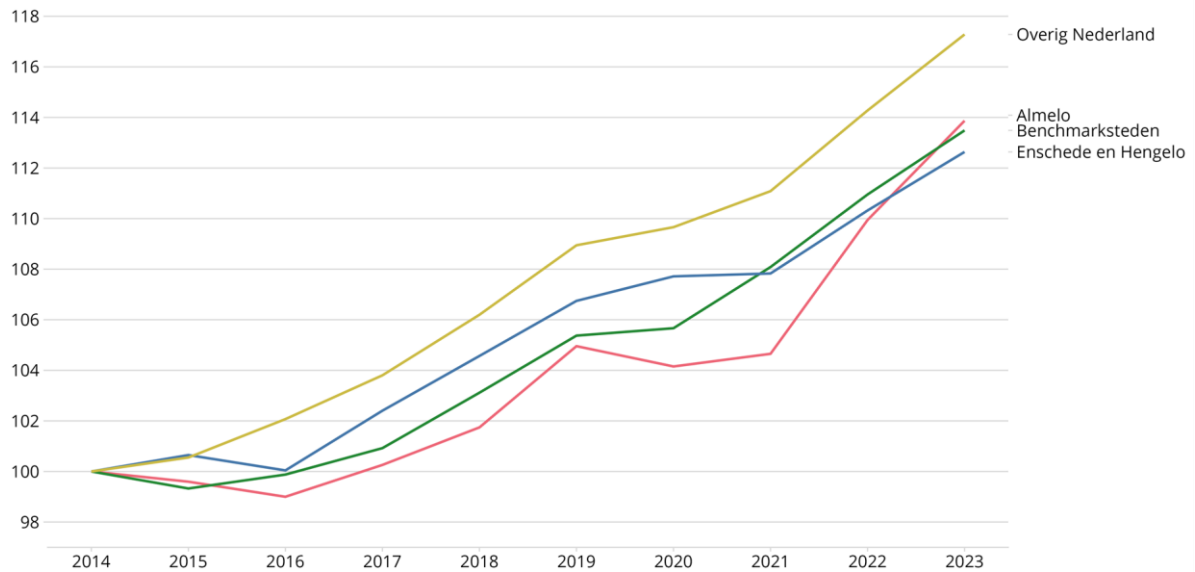

Economie

Tot 2021 bleef in Almelo de groei in de werkgelegenheid (ruim) achter bij de rest van het land, vanaf 2021 is een sprint ingezet. De banengroei in Almelo in de afgelopen tien jaar is vooral te herleiden tot de hightech-sector, die zowel in absolute als relatieve zin flink is gegroeid. De sector was verantwoordelijk voor 40 procent van de totale banengroei in de gemeente en groeide gemiddeld bijna 2 procent per jaar sneller dan in de rest van het land. Almelo was al gespecialiseerd in de sector en is dat in de afgelopen tien jaar nog meer geworden.

Werkgelegenheid

Aantal banen naar benchmarkregio (index, 2014 = 100)

Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens LISA

Portfoliografiek voor de regio Almelo

Minimaal 100 banen per sector in de regio Almelo. Gemiddelde banengroei in de regio is 1,2%

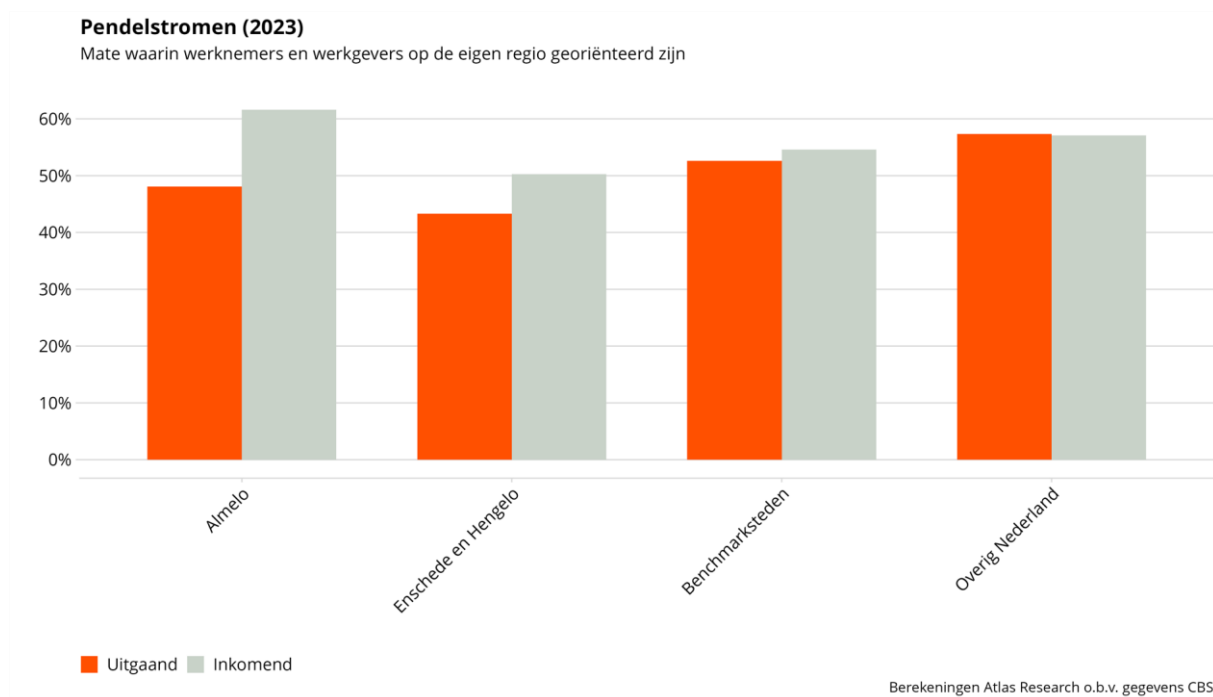
Absoluut verschil groei banen in sector t.o.v. landelijk gemiddelde (2014-2023)

- Consumentendiensten
- Nijverheid en industrie
- Zakelijke diensten
- Landbouw
- Overheidsdiensten

Berekeningen Atlas Research o.b.v. gegevens LISA

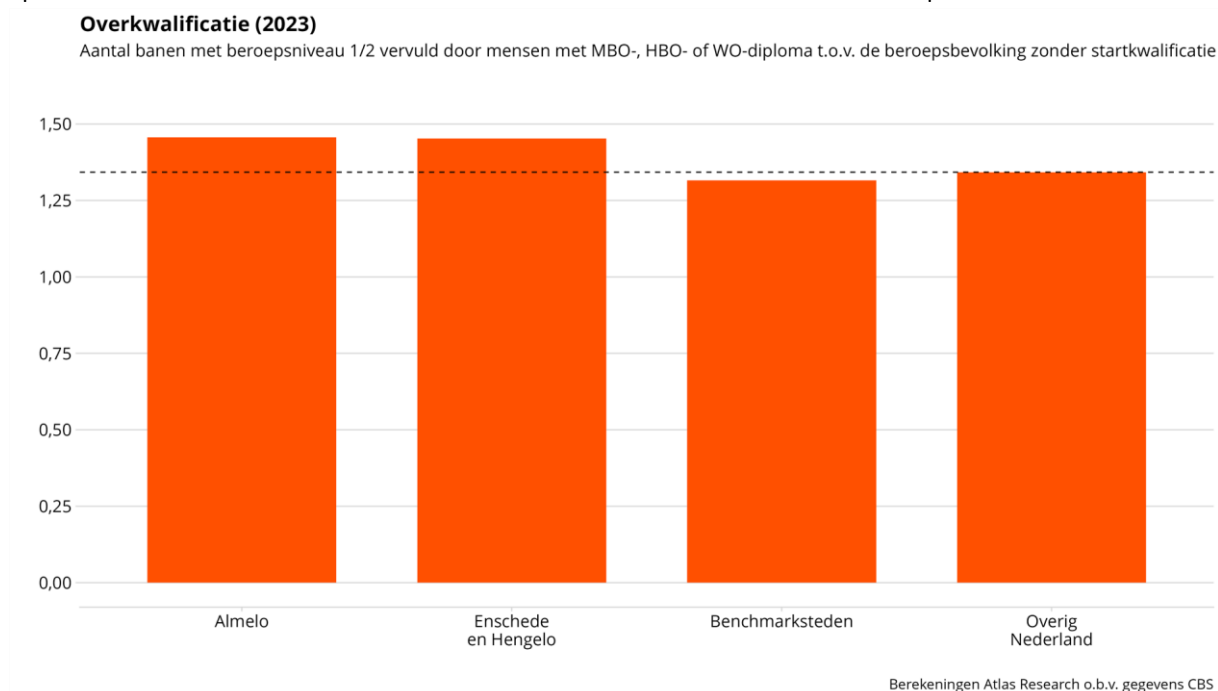
Banenmotor ook voor Hengelo en Enschede en omliggende gemeenten

De bedrijven in Almelo zijn, meer dan in andere steden, voor hun werknemers afhankelijk van de omliggende gemeenten. Er is een grote inkomende pendelstroom: meer dan 60 procent van het werk in Almelo wordt uitgevoerd door mensen die niet in Almelo wonen. Deze mensen wonen vaak in Hengelo en Enschede, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Vooral voor deze laatste drie gemeenten is Almelo een belangrijke werkgever: meer dan 20 procent van de werknemers uit deze gemeenten werkt in Almelo.

Overkwalificatie

Specifiek voor Almelo zien we dat er relatief veel MBO-ers 3 of 4 niveau werk doen op MBO niveau 1 of 2.

Human capital: veel 15 - 24 jarigen, aandacht nodig voor opleidingsniveau en startkwalificatie

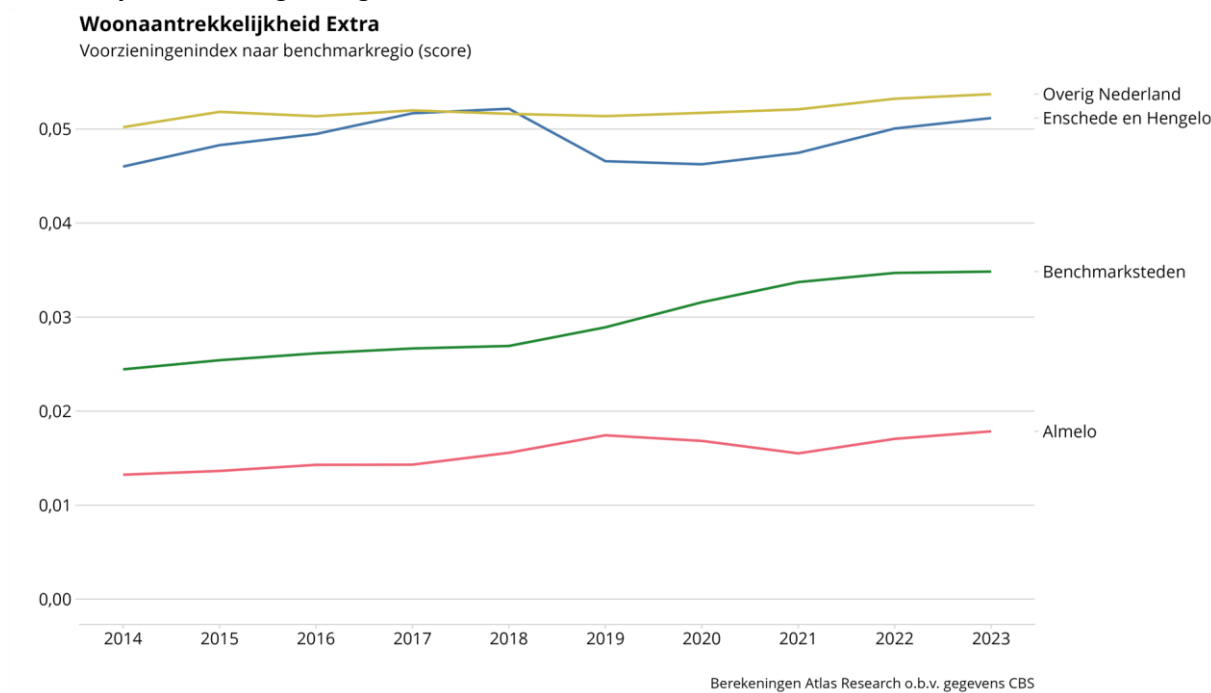
De bevolking van Almelo is de afgelopen tien jaar gegroeid, maar minder sterk dan in de rest van Nederland. De netto participatiegraad is gestegen en in tegenstelling tot de periode 2004-2014 komt dit nu door een daadwerkelijke toename in werkenden, vooral onder jongeren. De beroepsbevolking is in Almelo relatief sterk gegroeid, met een toename van zowel jongeren als ouderen, terwijl het aandeel 25 - 45 jarigen is afgenomen. Ook vrouwen hebben een inhaalslag gemaakt op de arbeidsmarkt en de werkloosheid, met name onder jongeren, is sterk gedaald. Een belangrijke uitdaging voor Almelo ligt op het gebied van het lage en middelbare opleidingsniveau van de beroepsbevolking. Almelo kent relatief weinig werknemers met een HBO- of WO-diploma en juist relatief veel jongeren met een MBO-diploma of zonder startkwalificatie. Dit wil overigens niet zeggen dat mensen met een MBO-diploma *niet* belangrijk zijn voor Almelo – het tegendeel is waar. Gegeven het vermoedelijk grote aandeel werk dat geschikt is voor mensen met een MBO-diploma zullen deze mensen in de komende jaren hard nodig zijn.

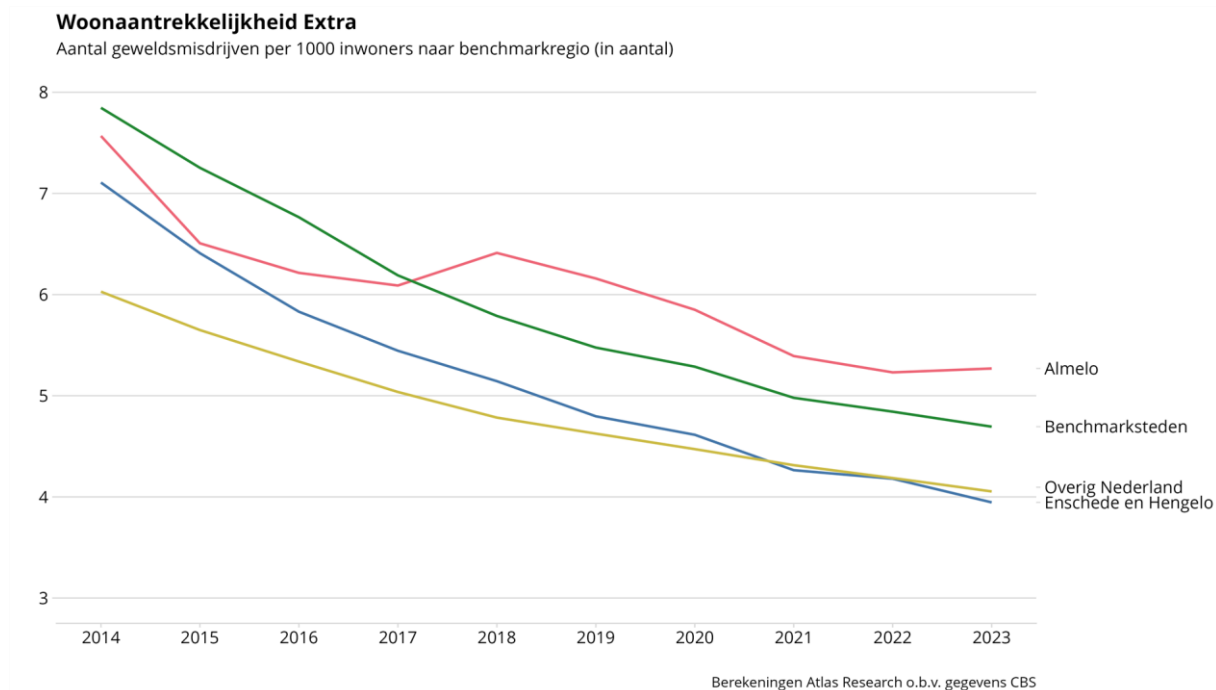
Stedelijke voorzieningen (in de binnenstad) en veiligheid

De woonaantrekkelijkheid van Almelo is de afgelopen tien jaar gestegen, voornamelijk op het gebied van veiligheid. Op die dimensie lijkt Almelo echter op een kantelpunt te staan. Het voorzieningenniveau biedt veel aanknopingspunten voor lokaal beleid. De groei van het aantal culturele-, culinaire- en horecavoorzieningen, niet-dagelijkse winkels blijft achter bij de rest van het land. Juist deze voorzieningen oefenen een grote aantrekkingskracht uit op talent.

De stedelijke voorzieningen vergeleken

Aantal geweldsmisdrijven

Leefbaarheid en meervoudige achterstanden (MDI)

Voor het inzichtelijk maken van de sociaal-maatschappelijke ontwikkeling op buurtniveau maakten we gebruik van het signaleringsinstrument gestapelde achterstanden zoals dat door het PON/Telos werd gebruikt in de landelijke rapporten "Elke Regio Telt" en "Accentueer het verschil". Een score op de zogenaamde *Multiple Deprivation Index* of kortweg MDI, brengt de mate van gestapelde achterstand tot uitdrukking. De MDI heeft een belangrijke signaalfunctie voor bestuur en beleid: het laat die plekken oplichten die te maken hebben met een bovengemiddelde stapeling van achterstanden.

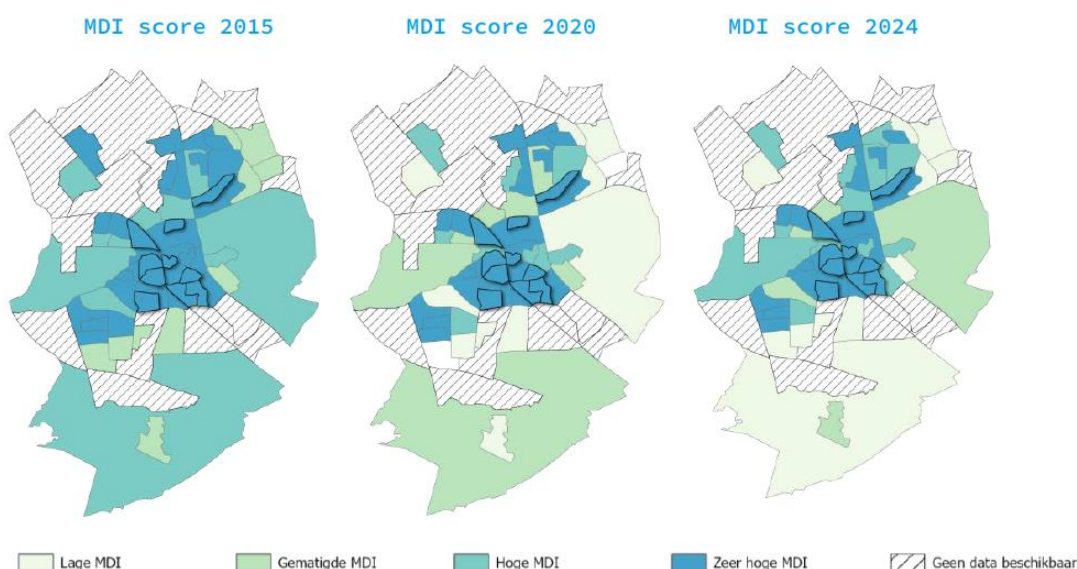
Tabel 1. Overzicht van indicatoren van de MDI naar domein

Domein	Indicatoren
Inkomen (22.5%)	Arme huishoudens Huishoudens met een financiële buffer
Werk (22.5%)	Werkzame beroepsbevolking Arbeidsongeschikten
Gezondheid (13.5%)	Beoordeling eigen gezondheid Mentale gezondheid (Risico depressie/angst, stress)
Opleiding (13.5%)	Laagopgeleiden
Huisvesting (9.3%)	Afstand tot bushaltes Afstand tot basisschool Afstand tot huisartsenpraktijk Afstand tot levensmiddelen Betaalbare koopwoningen
Veiligheid (9.3%)	Vandalisme Vermogensdelicten Gewelddelicten
Woonomgeving (9.3%)	Geluidhinder Energie label woningen Luchtkwaliteit (emissie CO2, NMVOS, PM2.5, NOx) Verkeersveiligheid Oppervlakte laag groen en bomen

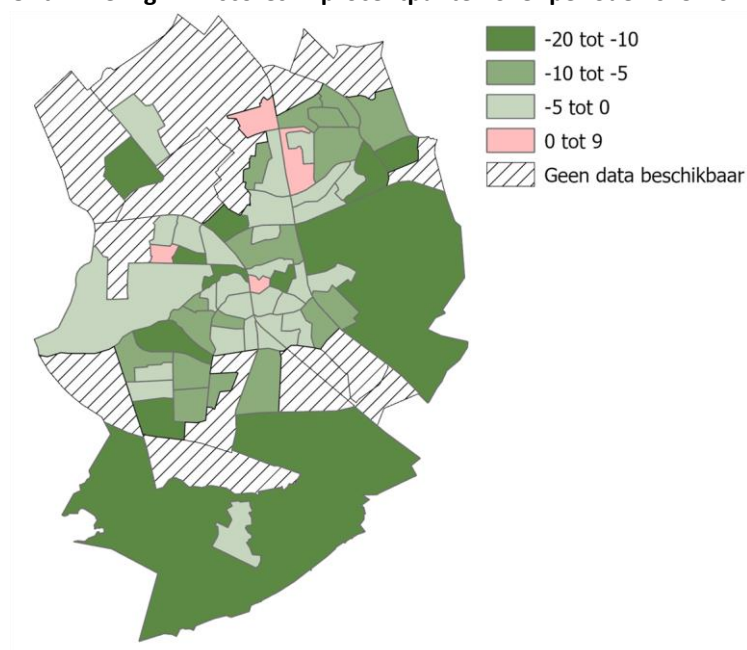
Verbetering maar in verschillende mate en snelheden

Als we op buurtniveau kijken dan zien we in 56 van de 60 buurten een verbetering ten opzichte van 2015. Buurten met de minste stapeling van achterstanden in 2024 zijn de afgelopen tien jaar sterker verbeterd dan buurten met veel stapeling van achterstanden. Voor de buurten met (zeer) veel stapeling van achterstanden in 2024 zijn de verbeteringen minder groot. Al met al zien we daarmee dat de tweedeling de afgelopen tien jaar is toegenomen tussen buurten waar het relatief beter gaat en buurten waar het relatief slechter gaat in termen van gestapelde achterstanden. In buurten met een (zeer) hoge MDI-score dragen alle domeinen bij aan de stapeling van achterstanden; inkomen, opleiding en gezondheid dragen het meeste bij. In die buurten is ook veel energiearmoede en ongezonde leefstijl. Inwoners in de slechtst-scorende buurten zijn op alle facetten kwetsbaarder dan de inwoners in de best-scorende buurten. Een bijzonder aandachtspunt betreft de hoge mate van onder advisering van kinderen in de slechtst-scorende buurten, ook in vergelijking met het landelijke gemiddelde. In de slechtst-scorende buurten woont samengenomen 56 procent van de Almelose bevolking.

Figuur 1. MDI scores Almelo in 2015, 2020 en 2024

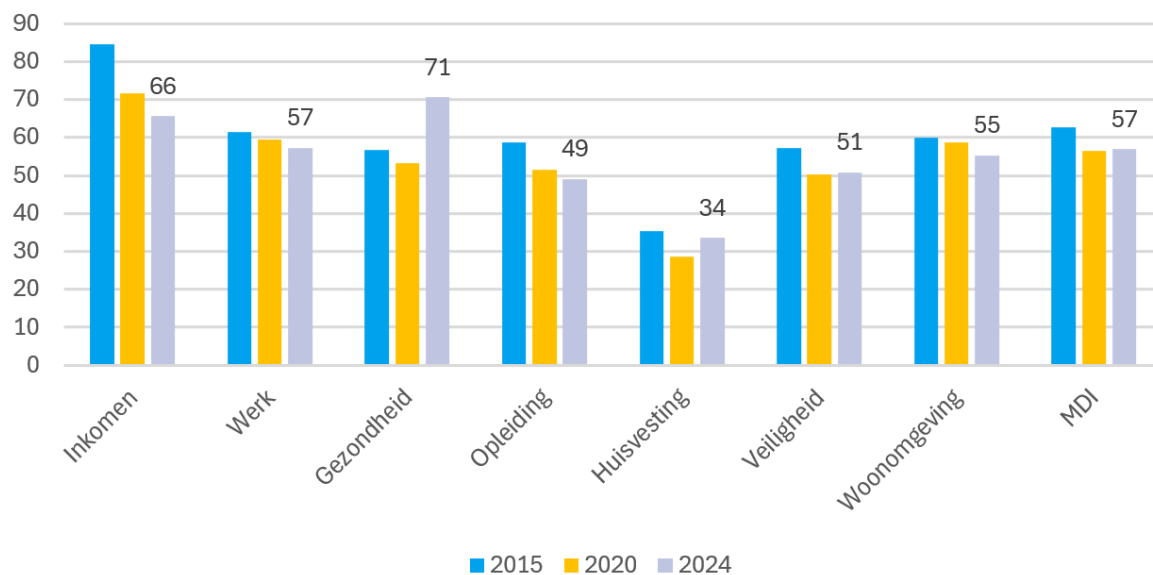

Ontwikkeling MDI-scores in procentpunten over periode 2015-2024

Als we kijken naar de ontwikkelingen op de verschillende domeinen dan zien we dat de verbetering van de MDI-score in 2024 vooral wordt veroorzaakt door een verbetering in het domein inkomen en in mindere mate de domeinen opleiding, woonomgeving, werk en veiligheid (wel een verslechtering op dit domein sinds 2020). Tegelijkertijd zien we dat gemiddeld genomen het domein gezondheid flink is verslechterd; overigens is dit domein in lijn met landelijke ontwikkelingen. De grote verbetering van het domein inkomen komt doordat er gemiddeld genomen meer huishoudens met voldoende financiële buffer zijn dan in 2015. We zien verder een relatief kleine verbetering van het domein werk; dat komt door een stijging in de arbeidsparticipatie in de stad. Daarnaast zien we dat het aandeel inwoners met een laag opleidingsniveau aanzienlijk is gedaald ten opzichte van 2015.

Figuur 3. Ontwikkeling van de gemeente Almelo per domein over de tijd

Koppelkansen van huidig en toekomstig beleid

Bestaanszekerheid wordt binnen de gemeente Almelo opgepakt vanuit verschillende beleidslijnen. De belangrijkste koppelkans is de samenhang tussen gestapelde achterstanden, energiearmoede en ongezonde leefstijl. Het verduurzamen van huizen is daarvan een heel logische; dit draagt bij aan de energietransitie, verbetert de gezonde fysieke leefomgeving en dringt daarmee zowel energiearmoede terug als dat het de gezondheid ten goede komt. Wanneer mensen minder last hebben van (energie)armoede, ervaren zij ook een betere mentale gezondheid door de afname van stress. Daarnaast zorgt verduurzaming in veel gevallen voor een verbetering van de gezondheid en draagt daarmee bij aan het terugdringen van zorgkosten. Daarnaast laten onderzoeken zien dat kinderen en jongeren tot 18 jaar die in een huishouden met weinig inkomen wonen, in een huis met een slecht energielabel en weinig verwarming, veel hogere zorgkosten hebben. Hiermee wordt aangetoond dat energiearmoede niet alleen een financieel, maar ook een gezondheidsprobleem is.

Inzet op het verbeteren van gezondheid is een tweede belangrijke koppelkans. Grip op het leven en verbondenheid met de buurt zijn krachtige en consistente voorspellers voor de tevredenheid met welbevinden, gezondheid, materiële welvaart, vrije tijd, wonen, samenleving, veiligheid en milieu. Om de situatie in buurten met veel gestapelde problemen te verbeteren, is het belangrijk om inwoners te helpen meer grip en contact met de buurt te krijgen. Dit zal ook invloed hebben op hoe tevreden zij zijn over andere aspecten van hun leven en leefomgeving.

Energiearmoede en onder advisering kunnen met gerichte maatregelen mogelijk snel leiden tot minder energiekosten en een hogere instroom van leerlingen op het voortgezet onderwijs, maar de structurele verbetering van de positie van inwoners en buurten hebben een langere adem nodig. Niet in de laatste plaats, omdat de verschillende in elkaar grijpende en versterkende facetten, die zo kenmerkend zijn van multi-problematiek, aandacht vragen en interventies behoeven.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau pleit ervoor meer aandacht te hebben voor het onderwijs en de woningmarkt. Zo biedt sturen op de woningmarkt richting een gemengde woningvoorraad en daarmee een gemengde samenstelling van inwoners samen met een goed voorzieningenniveau mogelijkheden tot ontmoeting. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving kan betere planning gericht op verbeteringen van de buurten en de mensen bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden.

De ontwikkeling van de brede welvaart in Almelo

Op verzoek van de raad bracht Atlas Research de ontwikkeling van tien jaar brede welvaart van Almelo in beeld. De conclusies uit deze scan waren dat de brede welvaart van Almelo in de lift zit; vooral op het gebied van tevredenheid met het leven en de eigen woningen en woonomgeving zijn de ontwikkelingen relatief gunstig. Ongunstigere ontwikkelingen zijn er op het gebied van sociale cohesie en materiële welvaart; hier blijft Almelo achter bij de rest van het land. Structureel achterblijvend deel van de bevolking zou een verklaring kunnen zijn voor deze laatste observatie. In Almelo wonen veel mensen zonder startkwalificatie en weinig mensen met een HBO-of WO-diploma en op dit gebied blijft de ontwikkeling dan ook achter. Hoewel de gemeente de afgelopen tien jaar een sterk positieve ontwikkeling liet zien op het gebied van veiligheid lijkt deze ontwikkeling over zijn hoogtepunt heen. Misdrijvcijfers laten al een ongunstigere ontwikkeling zien. Normaliter is er een sterke samenhang tussen sociale cohesie en veiligheid.

4. Financieel meerjarenperspectief

4.1 Ontwikkeling financieel meerjarenperspectief en meerjarenraming 2026-2029

Algemeen beeld

Geopolitiek is het onrustig. De oorlog in Oekraïne is nog steeds gaande en het beleid van de nieuwe regering-Trump kenmerkt zich door onvoorspelbaarheid. Daarnaast zorgen de door de Verenigde Staten ingevoerde importheffingen voor een escalerende handelsoorlog. Al deze ontwikkelingen hebben grote impact op de wereldeconomie en daardoor ook op de open economie van Nederland. De Nederlandsche Bank (DNB) voorspelt vooralsnog een economische groei van 1,5% voor 2025 en 2026. Als de handelsoorlog escaleert verwacht de DNB een afname van de economische groei naar slechts 0,4 % in 2026. De inflatie in Nederland blijft de komende jaren naar verwachting rond 3%. De DNB geeft aan dat dit te hoog is. Zij acht een inflatie van 2% wenselijk.

In ons eigen land is de politieke situatie niet stabiel. De steun voor het kabinet door coalitiepartijen is niet vanzelfsprekend en de coalitie kan niet steunen op een meerderheid in de Eerste Kamer.

Al deze mondiale en binnenlandse onzekerheden hebben effect op de financiële situatie van gemeenten. Het kabinet schoof veel problemen door naar de Voorjaarsnota 2025, waaronder ook het financiële probleem van gemeenten vanaf 2026: de kortingen op het gemeentefonds vanaf 2026 (het ravijnjaar) en de compensatie voor de uitvoering van de wettelijke taken in de jeugdzorg. Ten aanzien van de problematiek in de jeugdzorg heeft het ministerie van VWS en de VNG de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd ingesteld. Deze commissie heeft in januari 2025 het adviesrapport "Groeipijn" uitgebracht. De VNG heeft de druk bij het kabinet opgevoerd door te dreigen met een juridische procedure indien in de Voorjaarsnota 2025 onvoldoende gehoor is gegeven aan de adviezen van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd.

Financiële knelpunten gemeentefonds

Kortingen Rijk

Het Rijk heeft oorspronkelijk het gemeentefonds met 3 miljard euro gekort vanaf 2026, het zogenaamde ravijnjaar. Door het afschaffen van de zogenaamde opschalingskorting van 675 miljoen euro in de meicirculaire 2024 resteert hiervan nog ruim 2,3 miljoen euro.

Onvoldoende compensatie wettelijke taken

Gemeenten worden onvoldoende door het Rijk gecompenseerd voor het uitvoeren van hun wettelijke taken. Twee belangrijke onderdelen worden hierna toegelicht: de Jeugdwet en de loon- en prijscompensatie.

Jeugdzorgtaken

Voor het uitvoeren van haar wettelijke taken ontvangen gemeenten middelen in het gemeentefonds. Met name voor de uitvoering van de Jeugdwet ontvangen gemeenten te weinig compensatie. Dit knelt ieder jaar meer omdat de lasten jaarlijks sterker stijgen dan de compensatie in het gemeentefonds. In haar adviesrapport "Groeipijn" heeft de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd ten aanzien van de financiën de volgende belangrijke bevindingen en adviezen opgenomen:

Periode 2025-2028

- De door het Rijk ingeboekte besparingen zijn niet realistisch gebleken en de kosten zijn gestegen, zonder dat gemeenten daarop afdoende kunnen sturen. Daarom dient de door het Rijk ingeboekte besparing van 828 miljoen euro voor 50% verkleind te worden naar 414 miljoen euro.
- De volume- en prijsontwikkeling dient aan te sluiten op de reële volume- en prijsontwikkeling voor de jeugdzorg.
- De vanaf 2026 ingeboekte besparingen dienen te vervallen totdat deze op een realistische wijze kunnen worden vastgesteld en ook de haalbaarheid daarvan is gewogen.

Na 2028

- Het implementeren van een nieuw financieringsmodel voor de jeugdzorg vanaf 2028. Zolang dit niet operationeel is, geldt het kader zoals geschetst voor de periode 2025-2028.

Loon- en prijscompensatie

Uit landelijk onderzoek blijkt dat gemeenten jaarlijks gemiddeld 1% lager worden gecompenseerd door het Rijk dan de werkelijke inflatiecijfers. Voor Almelo betekent dit grofweg het mislopen van 2,2 miljoen euro per jaar. Dit werkt cumulerend door in de gemeentebegroting. Dus 1% minder per jaar betekent voor 2024 2,2 miljoen euro minder, voor 2025 4,4 miljoen euro minder, voor 2026 6,6 miljoen euro minder, etc. Dit valt niet direct op omdat de financiële druk op de begroting om bestaande taken uit te kunnen blijven voeren geleidelijk wordt vergroot.

Voorjaarsnota 2025 Rijk

Het Rijk komt gemeenten in de Voorjaarsnota 2025 financieel gedeeltelijk tegemoet door een deel van de kortingen terug te draaien en een gedeeltelijke compensatie te geven voor de tekorten in de jeugdzorg. Per saldo betekent dit voor de periode tot en met 2027 een verlichting in de tekorten. Vanaf 2028 leveren verschillende maatregelen per saldo geen extra middelen op voor gemeenten. Hierdoor kan geconcludeerd worden dat het financiële knelpunt van 2026 is doorgeschoven naar 2028. De VNG is van mening dat het Rijk mede op basis van het advies van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd, voldoende stappen heeft gezet voor de komende jaren. Een juridische procedure is daarom voorlopig van de baan. Wel is de VNG van mening dat de financiële verwachtingen van het kabinet vanaf 2028 te ambitieus zijn. Op verzoek van de VNG zal de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd begin 2027 een tweede advies uitbrengen over het financieel kader vanaf 2028.

Reparatie kortingen Rijk

Het Rijk heeft vanaf 2026 het ravijn van oorspronkelijk 3 miljard euro gedempt met structureel 400 miljoen euro in 2026, oplopend naar 414 miljoen euro in 2029. Dit betekent dat er nog steeds een korting resteert van ruim 2,6 miljard euro.

Compensatie wettelijke taken

De adviezen van de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd zijn voor een belangrijk deel verwerkt in de voorjaarsnota 2025. Zo worden gemeenten vanaf 2026 structureel voor 414 miljoen euro, zijnde 50% van de door het Rijk ingeboekte besparing, gecompenseerd. Tevens ontvangen gemeenten voor de jaren 2026 en 2027 incidenteel respectievelijk 498 miljoen euro en 447 miljoen euro vanwege de vertraagde ingroei van de besparingsmaatregelen. Echter, de extra middelen voor Jeugd slaan vanaf 2028 om in een verlaging van de middelen. Dit wordt met name veroorzaakt door een opgenomen indexatie van de besparingen op jeugd met structureel 507 miljoen euro. Daarnaast is het Rijk voornemens om vanaf 2028 een eigenbijdrage in de jeugdzorg in te voeren. Hierdoor wordt vanaf 2028 een korting op het gemeentefonds van structureel 260 miljoen euro ingeboekt.

Volledig beeld financiële effecten gemeentefonds in meicirculaire 2025

Op basis van de uitkomsten van de Voorjaarsnota 2025 blijft het meerjarenperspectief voor de gemeente Almelo vanaf 2026 structureel onder druk staan. Vanaf 2028 nemen de financiële onzekerheden nog meer toe waardoor het ravijn van 2026 zich verplaatst heeft naar 2028. Daarbij moet de kanttekening gemaakt worden dat het effect van een aantal onderdelen van de Voorjaarsnota 2025 op de gemeentelijke begroting nog niet helder zijn. Daarnaast worden de mutaties op het gemeentefonds door meer factoren bepaald dan in de Voorjaarsnota 2025 is verwerkt. Een volledig beeld van alle mutaties op het gemeentefonds krijgen gemeenten bij de meicirculaire. De meicirculaire 2025 wordt verwerkt in de Programmabegroting 2026. Bij de Programmabegroting 2026 is ook bekend hoe alle effecten van de Voorjaarsnota 2025 in de gemeentelijke begroting verwerkt moeten worden. De Provincie zal als toezichthouder gemeenten hierover informeren.

Financieel meerjarenperspectief

Ontwikkelingen tussen Programmabegroting 2025 en Perspectiefnota 2026-2029

Bij de Begroting 2025 heeft de raad kennisgenomen van de meerjarenraming 2026-2028. De laatste jaarschijf van de meerjarenraming liet op dat moment een begrotingssaldo zien van 16,92 miljoen euro nadelig. In onderstaande tabel wordt het FMP gepresenteerd op basis van ontwikkelingen die zich in de periode sinds het vaststellen van de Programmabegroting 2025 hebben voorgedaan en de ontwikkelingen die zijn opgenomen in deze perspectiefnota. In paragraaf 4.2 worden deze ontwikkelingen inhoudelijk nader toegelicht.

FMP - ontwikkelingen	2026	2027	2028	2029
Begrotingssaldo programmabegroting 2025	12,70 N	17,21 N	16,92 N	16,92 N
Ontwikkelingen	-3,45 V	-2,69 V	-1,28 V	0,40 N
FMP incl. ontwikkelingen	9,25 N	14,52 N	15,64 N	17,32 N

Bedragen x 1 miljoen euro

Maatregelen Almelo voor een structureel en reëel sluitende begroting

In de Perspectiefnota 2024-2027 is een proces uitgelijnd om te komen tot een structureel en reëel sluitende begroting. De besparingsmaatregelen spelen hierin een belangrijke rol. Hierbij is gekozen voor een behoedzame en flexibele strategie die een balans vindt tussen tijdig maatregelen kunnen nemen enerzijds, en monitoren en zo nodig bijsturen anderzijds. Een eerste pakket aan besparingsmaatregelen is verwerkt in de begroting 2025. Het tweede pakket maatregelen is, zoals aangegeven bij de begroting 2025 verwerkt in deze perspectiefnota. Daarnaast worden een aantal aanvullende maatregelen betrokken bij de Programmabegroting 2026. Een toelichting hierop is opgenomen in *hoofdstuk 5 Robuuste financiële positie*

FMP - maatregelen	2026	2027	2028	2029
FMP incl. ontwikkelingen	9,25 N	14,52 N	15,64 N	17,32 N
Dekkingsmaatregelen	-7,51 V	-9,05 V	-10,45 V	-11,44 V
FMP incl. dekkingsmaatregelen	1,74 N	5,47 N	5,20 N	5,89 N
Overige en aanvullende maatregelen	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V
Geactualiseerd structureel FMP	0,00 N	3,73 N	3,46 N	4,15 N

Bedragen x 1 miljoen euro

4.2 Mutaties Financieel Meerjarenperspectief

Het vertrekpunt voor financieel meerjarenperspectief (FMP) is de Programmabegroting 2025. In onderstaande tabel wordt het geactualiseerde structurele financieel meerjarenperspectief 2026-2029 weergegeven op basis van ontwikkelingen die zich in de periode sinds het vaststellen van de Programmabegroting 2025 hebben voorgedaan én de ontwikkelingen en dekkingsmaatregelen die zijn opgenomen in deze perspectiefnota. Alle bedragen zijn structureel. Zoals gebruikelijk is het financieel perspectief in deze nota gebaseerd op de september- en decembercirculaire (2024) van het gemeentefonds. De financiële effecten van de meicirculaire 2025 zijn nog niet opgenomen. De verwerking hiervan vindt plaats bij de Programmabegroting 2026. Het betreft nadrukkelijk een globaal en richtinggevend perspectief waarin diverse ontwikkelingen zijn meegenomen die op dit moment nog in meer of mindere mate onzeker zijn. De besparingsmaatregelen om het tekort terug te dringen worden toegelicht in Hoofdstuk 5 "Robuuste financiële positie".

Financieel Meerjarenperspectief (FMP)	2026	2027	2028	2029
A. Programmabegroting 2025 (structureel)	12,70 N	17,21 N	16,92 N	16,92 N
Autonome en bekende ontwikkelingen				
Structureel effect Najaarsrapportage 2024 (RAAD-8407)	0,00	0,00	0,00	0,00
Structureel effect Slotrapportage 2024 (RAAD-8452)	0,00	0,00	0,00	0,00
Septemercirculaire 2024 gemeentefonds (RAAD-8492)	-0,65 V	-0,70 V	0,51 N	0,51 N
Decemercirculaire 2024 gemeentefonds (RAAD-8678)	-0,80 V	-1,08 V	-1,18 V	-1,18 V
Integraal huisvestings Plan Onderwijs 2025-2028 (RAAD-8210)				0,46 N
Beeindiging eigenaarschap Twence (RAAD-8499)	0,09 N	0,09 N	0,09 N	0,09 N
Overig (inclusief toevoeging jaarschijf)	-0,40 V	-0,40 V	-0,40 V	0,52 N
B. Totaal autonome en bekende ontwikkelingen	-1,76 V	-2,09 V	-0,98 V	0,40 N
Overige ontwikkelingen				
Vrijval reservering looncompensatie nav nieuwe CAO	-1,69 V	-0,90 V	-0,90 V	-0,90 V
Kapitaalinvesteringen SO		0,30 N	0,60 N	0,90 N
C. Totaal overige ontwikkelingen	-1,69 V	-0,60 V	-0,30 V	0,00
D. FMP incl. ontwikkelingen (A + B + C)	9,25 N	14,52 N	15,64 N	17,32 N

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting:

Programmabegroting 2025 (structureel)

Startpunt is het financiële meerjarenperspectief uit de Programmabegroting 2025. Op basis van de Perspectiefnota 2025-2028 is in dit meerjarenperspectief voor de jaarschijf 2026 een onttrekking aan de algemene reserve geraamd van 2,4 miljoen euro. Indien de onttrekking daadwerkelijk plaatsvindt, zal deze voor hetzelfde bedrag worden aangevuld vanuit de reserve sociaal domein. Of en in hoeverre deze onttrekking daadwerkelijk voor de jaarschijf 2026 gehandhaafd blijft wordt in overleg met de Provincie betrokken bij de Programmabegroting 2026.

Incidentele baten en lasten worden buiten beschouwing gelaten. Hoewel deze impact kunnen hebben op de gemeentelijke vermogenspositie, zijn deze in het kader van een structureel sluitende (meerjaren) begroting niet relevant.

Autonome en bekende ontwikkelingen

Structureel effect Najaarsrapportage en Slotrapportage 2024

De Najaarsrapportage en Slotrapportage 2024 bevatten geen structurele effecten.

Structureel effect circulaires gemeentefonds 2024

De structurele effecten van de septembercirculaire ([RAAD-8492](#)) en decembercirculaire ([RAAD-8678](#)) gemeentefonds 2024 zijn in het overzicht verwerkt.

Integraal Huisvestingsplan schoolgebouwen

In 2024 is het Integraal Huisvesting Plan Onderwijs 2025 – 2028 vastgesteld. Zoals aangegeven in het raadsvoorstel is vanaf 2029 structureel 450.000 euro aanvullend budget voor kapitaallasten nodig.

Beëindiging eigenaarschap Twence

In 2024 heeft de raad ingestemd met het bereikte akkoord voor de vervreemding van alle aandelen Twence die in het bezit zijn van de gemeente Almelo en daarmee het beëindigen van het eigenaarschap van Twence. Dit betekent dat de in de begroting opgenomen structurele dividendinkomsten wegvallen.

Overig

De stelposten voor nieuw beleid (195.000 euro), areaaluitbreiding (225.000 euro) en voor (vervangings-) investeringen in de openbare ruimte (500.000 euro) worden opgenomen in de nieuwe jaarschijf. Daarnaast is de verwachte OZB-opbrengst vanaf 2026 hoger vanwege een hogere WOZ-waarde voor bedrijven.

Overige ontwikkelingen

Vrijval reservering looncompensatie n.a.v. CAO gemeenten

In april 2025 is er een akkoord bereikt tussen de VNG en de vakbonden voor een nieuwe CAO die loopt van 1 april 2025 tot en met 31 maart 2027. De lonen stijgen in deze periode gemiddeld met 7,64%. In de begroting is een meerjarige reservering opgenomen ten behoeve van een stijging in de personeelslasten door CAO aanpassingen. Op basis van het nieuwe CAO-akkoord kan van deze meerjarige reservering in 2025 1,72 miljoen euro en vanaf 2026 structureel ca. 900.000 vrijvallen.

Kapitaalinvesteringen SO

Binnen de investeringsagenda stedelijke ontwikkeling (SO) is er een totaal investeringsbedrag voor kapitaalinvesteringen benodigd van 63 miljoen euro. Dit betreffen met name investeringen voor de vervolgfases van de herinrichting van de openbare ruimte van de Binnenstad en voor het Kanaalpark. Van het benodigd bedrag kan 27 miljoen euro gedekt worden uit reeds aanwezige budgetten en te verwachten subsidies. Er resteert een nog te dekken investeringsbedrag van 36 miljoen euro, met een bijbehorende structurele kapitaallast van 1,8 miljoen euro. Dit bedrag is stapsgewijs, gedurende 6 jaar benodigd. Dit betekent een jaarlijks investeringsbedrag van 6 miljoen euro, met een bijbehorende oplopende kapitaallast van 300.000 euro per jaar.

4.3 Uitgangspunten programmabegroting

Bij het opstellen van de Begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 worden onderstaande uitgangspunten gebruikt. Het gaat daarbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensatie, de inflatiecorrectie voor belastingen, heffingen en tarieven en huren en het opslagpercentage overhead.

Loonontwikkeling

De looncompensatie wordt gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2025 (CEP2025) van het Centraal Planbureau (CPB). Voor de loonontwikkeling gaan we uit van de index 'loonvoet sector overheid'.

Loonontwikkeling	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar	2,0%	5,1%	4,2%	4,5%

Prijsontwikkeling

De prijscompensatie wordt gebaseerd op de index 'prijsontwikkeling overheidsconsumptie, netto materieel (IMOC)

Prijsontwikkeling	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar IMOC	2,1%	2,2%	2,2%	2,3%

Belasting, heffingen en tarieven

Voor de indexatie van de belastingen, heffingen en tarieven gebruiken we een combinatie van 2/3 looncompensatie en 1/3 prijscompensatie, behalve voor de OZB en riool- en afvalstoffenheffing. In het Coalitieakkoord 2022-2026 is afgesproken om de indexatie van de OZB en riool- en afvalstoffenheffing te maximeren op 2%. Daarnaast is bij de Perspectiefnota 2025-2028 besloten om de OZB in vier jaar aanvullend met 2,5% structureel te verhogen. Voor de jaarlijkse effectuering van deze aanvullende verhoging vindt jaarlijks een afweging plaats bij de begroting.

OZB en riool- en afvalstoffenheffingen	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar riool en afval	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB regulier	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar OZB maatregel	2,5%	2,5%	2,5%	0 %

Voor de overige heffingen e.d. geldt een combinatie van 2/3 looncompensatie en 1/3 prijscompensatie (o.b.v. CEP 2024).

Belastingen, heffingen en tarieven (overig)	2026	2027	2028	2029
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar	2,0%	4,1%	3,5%	3,8%

Subsidiebudget

Jaarlijks wordt bij het opstellen van de perspectiefnota of begroting bepaald of in het aankomende jaar een gecombineerde 1/3e prijs- en 2/3e loonindex voor subsidies wordt toegepast. Voor 2026 wordt uitgegaan van een indexatie van 2,0%.

Subsidies	2026
%-wijziging t.o.v. voorgaand jaar	2,0%

Circulaire gemeentefonds

De meicirculaire 2025 van het gemeentefonds vormt de basis voor de Begroting 2026 en de meerjarenraming 2026-2029.

Opslagpercentage overhead

Het opslagpercentage overhead bedraagt 50% van de salarislasten. Het percentage wordt niet gewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren.

Omslag-/rekenrente

De omslagrente wordt bepaald bij de Begroting 2026

Uitgangspunten raming Wmo en Jeugdzorg

Bij de Begroting 2026 nemen wij de volume- en prijsontwikkeling mee op basis van de analyses die in de komende maanden worden uitgevoerd.

5. Robuuste financiële positie

5.1 Financieel overzicht maatregelen

In de begeleidende raadsinformatiebrief bij de Programmabegroting 2025 heeft het college de uitgangspunten aangegeven voor de besparingen die richting de Perspectiefnota 2026-2029 worden uitgewerkt.

De besparingen zijn in de volgende paragrafen binnen de volgende zoekrichtingen verder uitgewerkt:

- Sociaal domein
- Onderhoud en beheer openbare ruimte

De besparing binnen de zoekrichting "bijdrage verbonden partijen" wordt betrokken bij de Programmabegroting 2026 omdat de gemeenschappelijke regelingen hun definitieve begroting uiterlijk 15 september gereed hebben. Om de jaarschijf 2026 structureel sluitend te krijgen resteert een opgave van structureel 1,74 miljoen euro. Voorgesteld wordt om deze te betrekken bij de Programmabegroting 2026.

In onderstaand financieel overzicht zijn de maatregelen verwerkt die ingevoerd kunnen worden. De besparingsmaatregelen worden in de volgende paragrafen toegelicht. De specifieke besparingsmaatregelen binnen het sociaal domein worden toegelicht in het rapport *Besparingsmaatregelen sociaal domein 2026-2029 (D25/754984)*.

Financieel Meerjarenperspectief (FMP)	2026	2027	2028	2029
A. FMP incl. ontwikkelingen	9,25 N	14,52 N	15,64 N	17,32 N
B. Uitwerking zoekrichtingen				
Sociaal domein	-5,54 V	-7,08 V	-8,48 V	-9,47 V
Onderhoud en beheer openbare ruimte	-1,97 V	-1,97 V	-1,97 V	-1,97 V
Overige maatregelen	PM	PM	PM	PM
Totaal uitwerking zoekrichtingen	-7,51 V	-9,05 V	-10,45 V	-11,44 V
C. FMP incl. dekkingsmaatregelen (A + B)	1,74 N	5,47 N	5,20 N	5,89 N
D. Aanvullende maatregelen				
Te betrekken bij de Programmabegroting 2026	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V
Totaal uitwerking aanvullende maatregelen	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V
Geactualiseerd structureel FMP (C+D)	0,00 N	3,73 N	3,46 N	4,15 N

Bedragen x 1 miljoen euro

5.2 Sociaal domein

Inleiding

In de Perspectiefnota 2025-2028 is ervoor gekozen om het besparingspotentieel uit scenario 3, naar een nieuwe basis, te benutten. Met de keuze voor dit scenario is besloten inhoudelijk vast te houden aan de lijn van het Strategisch beleidsplan sociaal domein (2022) en het Actieplan beleid sociaal domein (2024). De bezuinigingen die in 2025 zijn vastgesteld passen in dit scenario.

Aanvullende bezuinigingen per 2026

Vanwege het gelijkblijvende financieel perspectief, zonder financiële tegemoetkoming vanuit het Rijk, zijn aanvullende bezuinigingsmaatregelen nodig vanaf 2026. Zoals in de begroting 2025 al geschetst is, zijn wanneer we kijken naar de variabelen om te sturen op de uitgaven in het sociaal domein, met name tarieven, aantallen cliënten en intensiteit (zwaarte voorziening, frequentie en duur) van belang. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de mogelijkheden om (bij de inkoop) op tarieven van aanbieders te sturen voor gemeenten beperkt zijn. Dit komt door het Besluit reële prijs dat door het Rijk is vastgesteld. De mogelijkheden om te kunnen sturen op de uitgaven in het sociaal domein zijn dan ook:

1. beperken van het aantal inwoners dat een beroep doet op geïndiceerde voorzieningen, zorg, en uitkeringen;
2. beperken van de intensiteit van de verstrekte voorzieningen (zowel de zwaarte van de voorziening als het aantal uren of dagdelen per voorziening en de duur van het gebruik van de voorziening).

Naast maatregelen binnen deze twee sturingsmogelijkheden stellen we een aantal maatregelen voor waarbij we offensiever oftewel strakker begroten. In totaal lopen de door het college voorgestelde aanvullende bezuinigingen op tot 9,5 miljoen euro in 2029. Onderstaande tabel geeft de optelsom van de besparingen op de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) weer.

Nr.	Besparingsmaatregelen	2026	2027	2028	2029
1	Participatiewet	-1,74 V	-1,78 V	-1,82 V	-1,86 V
2	Jeugdwet	-0,75 V	-1,23 V	-2,51 V	-3,41 V
3	Wmo	-3,05 V	-4,08 V	-4,15 V	-4,20 V
Totaal besparingsmaatregelen		-5,54 V	-7,08 V	-8,48 V	-9,47 V

Bedragen x 1 miljoen euro

In het bijgevoegde rapport "Besparingsmaatregelen sociaal domein" (D/25/754984) worden de individuele maatregelen weergegeven, inclusief een toelichting (besparingsbedrag inclusief eventueel ingroeipad, resultaat en effect) per maatregel. Bij de opgenomen besparingsbedragen is rekening gehouden met eventueel benodigde investeringen. Afhankelijk van onder andere de complexiteit van de realiseren maatregel, kent iedere maatregel een ander 'ingroeipad'. Soms zijn bijvoorbeeld eerst wijzigingen in Rijksbeleid nodig voordat een maatregel effect kan sorteren (denk aan maatregelen m.b.t. de inkomensafhankelijke bijdrage voor de Wmo en het sturen op indicaties binnen de Jeugdwet in samenhang met de afbakening van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht door het Rijk), moeten eerst verordeningen worden aangepast of voorliggende voorzieningen gerealiseerd worden.

In de begroting 2025 is al aangegeven dat het realiseren van besparingen in de praktijk weerbarstig is. Voor de maatregelen uit deze perspectiefnota geldt dat nog sterker, omdat ze boven op de eerder voorgestelde maatregelen komen, meer afhankelijkheden kennen van onder andere rijksbeleid en tot meer weerstand en bezwaren van inwoners en partners kunnen leiden. Daarnaast nemen door het scherper begroten de risico's toe dat nadelen direct effect hebben op het begrotingssaldo; bijvoorbeeld doordat het begrote structurele nadeel op de bijstandsuitkeringen is bijgesteld naar nihil. Indien de uitkering meer stijgen dan verwacht of de Rijksbijdrage ter dekking van de uitkeringslast lager is dan verwacht, raakt dit direct ons begrotingssaldo.

Uitgavenanalyse

Om tot deze voorstellen te komen is een grondige analyse uitgevoerd; waarbij alle uitgaven maximaal zijn doorgelicht. Dit betekent dat er zorgvuldig is gekeken naar alle kostenposten om te bepalen waar mogelijk bespaard kan worden. Hierbij is steeds vanuit de wettelijke basis (Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning, Participatiewet) gekeken naar wat moet en mag: welke beleidsvrijheid biedt de wet? Vervolgens is aan de hand van de beleidslijnen en financiële lijnen gekeken naar wat we doen binnen het betreffende terrein en wat we daaraan uitgeven, waarbij ook de trends en ontwikkelingen in aantallen en uitgaven over de afgelopen jaren zijn meegenomen. Deze informatie is op hoofdlijnen met de raad gedeeld tijdens de kennissessies sociaal domein op 3 december 2024 en 7 januari 2025.

Op basis van deze uitgavenanalyse is vervolgens een groot aantal maatregelen besproken en afgewogen. Uiteindelijk heeft dat geleid tot het pakket aan maatregelen dat nu voorligt.

Herontwerp: beweging naar een ander, toekomstbestendig sociaal domein en preventie

Bij de begrotingsbehandeling in 2025 is uitgesproken dat de gemeente Almelo het vangnet van zorg en ondersteuning blijft voor wie niet zonder kan. De keuze is gemaakt om met het derde bezuinigingsscenario te bouwen aan een fundamentele herziening van (de inrichting van) het sociaal domein in Almelo. Daarnaast heeft het college de belofte uitgesproken hierbij een ondergrens in stand te houden. Verder zetten we in op een aantrekkelijke stad in balans. Dit alles vraagt om nadere uitwerking. Wij weten dat het anders moet, maar hoe kunnen wij dit het beste vormgeven? Waar ligt die genoemde ondergrens? Hoe houden we deze ondergrens duurzaam in stand terwijl we werken aan een aantrekkelijke stad in balans?

Aanpak

Momenteel wordt aan een plan gewerkt om de beweging naar een toekomstbestendig sociaal domein in lijn met de langjarige opgaven voor Almelo te duiden, in gang te brengen en te houden. We nodigen experts en ervaringsdeskundigen, onze strategische partners en onze inwoners uit met hun wetenschappelijke kennis, praktijkkennis en ervaringskennis of zij in deze beweging willen mee te denken en vooral ook mee te doen. De werkwijze die we daarin willen hanteren lijkt sterk op de flow van de beweging naar nul (www.bewegingnaarnul.nl), waarbij de beweging wordt gezien als een ontwikkelproces naar 'steeds beter', en bij datgene dat door Van Oosten en Goudswaard ook wel 'maakkracht' wordt genoemd: beginnen bij de gedrevenheid van de mens in plaats van bij de oplossing. In de richting van die oplossing komen we vervolgens door steeds samen kleine en grote stapjes en stappen te zetten en al doende te leren en bij te stellen. Dat betekent onder meer dat het bepalen van de ambitie een gezamenlijk proces is van alle betrokken partijen.

We ontwikkelen een aanpak om te komen tot een gedeelde ambitie en concreet en praktisch met elkaar aan de slag gaan om stap voor stap dichterbij die ambitie te komen. Tegelijkertijd vraagt het daadwerkelijk doorgronden van de situatie van ons dat we daarnaast ook durven vertragen, dat we het niet-weten en stellen van vragen aanmoedigen, dat we huidige waarheden ter discussie kunnen stellen en samen onderzoekend mogen leren. Dat betekent ook dat we ongemak heel bewust samen omarmen. Zowel in het proces van niet-weten, ter discussie stellen en onderzoeken, als in de mogelijke oplossingen die daaruit voortvloeien. Dat wat werkt, bouwen we uit en verankeren we, dat wat niet werkt stellen we bij of daar stoppen we mee. Of dat nu gaat om onze eigen aanpak, om geïndiceerde zorg en ondersteuning die we inkopen bij zorgaanbieders of om preventieve inzet vanuit onze strategische partners. Mogelijk leidt dat dus op termijn naar een andere verdeling van inzet en middelen, die beter aansluit bij wat nodig is voor Almelo en onze inwoners.

Deze manier van werken is anders dan we gewend zijn en vraagt om ruimte, vertrouwen en een gedeelde en bewuste focus op de lange termijn. Alleen op die manier is het mogelijk daadwerkelijk samen te bewegen naar 'steeds beter' voor Almelo en voor onze inwoners. In het uitwerken van de vormgeving van deze beweging zullen we expliciet aandacht besteden aan de wijze waarop we uw raad hierin meenemen.

Ambitie

De nadruk van de gemeentelijke inzet is de laatste periode verschoven van (tijdelijke) ondersteuning van kwetsbare inwoners naar preventieve inzet en het versterken van de veerkracht van deze inwoners. Afspraken hierover zijn gemaakt in het strategisch beleidsplan sociaal domein en de uitwerking daarvan in het actieplan beleid sociaal domein. Deze zijn verdere verfijnd in aanvullende besluitvorming in de perspectiefnota en begroting 2025. En hebben op onderdelen al concreet vorm gekregen in de in lijn daarmee uitgezette acties (o.a. Leeflab, Tejo-huis, Steunouders). Deze verschuiving is in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028, onder meer gericht op versterking van de directe leefomgeving en sociale basis en de beweging richting een Stevig Sociaal Team.

Deze beweging richting preventie en veerkrachtversterking sluit aan bij de ontwikkelingen in de wetenschap (o.a. Sharon Stellaard, Levi van Dam) en praktijk (Michelle van Tongerlo, gemeente Amsterdam). Zeker wanneer we hun inzichten combineren met meer proactieve dienstverlening, zoals onder meer de nieuwe Participatiewet in Balans beoogt, kan dit een antwoord zijn op de vraag 'hoe dan wel?'. Het college kiest er daarom bewust voor niet te bezuinigen op preventie en deze beweging voor ogen te houden in het proces om met onze partners samen te komen tot een gedeelde ambitie voor een ander, toekomstbestendig sociaal domein.

Voor het college vormt het streven naar een sterke Almelose samenleving met veerkrachtige inwoners daarin de basis. Daarbij ligt het voor de hand ons te richten op elementen waarvan we weten dat ze van belang zijn voor de veerkracht van onze stad en onze inwoners en een bijdrage leveren aan een aantrekkelijke stad in balans:

- Veiligheid: Een veilige leefomgeving is de basis voor een stabiele samenleving. De gewenste maatschappelijke impact is een afname van criminaliteit en overlast, een verhoogd gevoel van veiligheid onder inwoners en een verbeterde samenwerking tussen veiligheidsdiensten en de gemeenschap.
- Bestaanszekerheid: Bestaanszekerheid en kansengelijkheid zijn essentieel voor een rechtvaardige samenleving. De gewenste maatschappelijke impact is een vermindering van armoede en werkloosheid, een toename van economische stabiliteit en gelijke kansen voor iedereen, ongeacht iemands achtergrond.
- Gezondheid: Het bevorderen van gezondheid is cruciaal voor het welzijn van inwoners. De gewenste maatschappelijke impact is een verbetering van de fysieke en mentale gezondheid, een vermindering van gezondheidsverschillen en een betere toegang tot preventieve diensten en gezondheidszorg.
- Verbondenheid: Een gevoel van verbondenheid versterkt de sociale cohesie en het gemeenschapsgevoel. De gewenste maatschappelijke impact is een toename van sociale interactie en participatie, een vermindering van eenzaamheid en sociale isolatie en een versterking van een betrokken samenleving.
- Zelfredzaamheid: Het bevorderen van zelfredzaamheid helpt inwoners onafhankelijk en veerkrachtig te zijn. De gewenste maatschappelijke impact is een toename van de persoonlijke vaardigheden en capaciteiten, een betere toegang tot onderwijs en training en ondersteuning bij het ontwikkelen van zelfvertrouwen en autonomie.

Deze gebieden sluiten expliciet en bewust aan bij de thema's die van belang zijn bij ons streven naar een aantrekkelijke stad in balans. Veiligheid, bestaanszekerheid en gezondheid en meer expliciet het verkleinen van de verschillen tussen inwoners en de buurten waarin zij leven zijn hiervoor essentieel. Ook verbondenheid en zelfredzaamheid zijn hierbij van belang. Zoals geschetst wordt steeds gekeken naar de kansen om breed aan deze thema's te werken vanuit de verschillende gemeentelijke domeinen. In het formuleren van een gezamenlijke ambitie in het kader van het herontwerp vormen deze impactgebieden wat het college betreft belangrijke elementen.

De ondergrens

Om te zorgen dat basisbehoeften en essentiële ondersteuning gewaarborgd blijven, zijn in de ogen van het college twee elementen cruciaal wanneer we het hebben over de ondergrens, te weten veiligheid en bestaanszekerheid:

Veiligheidskwesties staan niet ter discussie. Het recht op een veilige omgeving is essentieel voor het waarborgen van menselijke waardigheid, veerkracht en welzijn. Veiligheidssituaties hebben vaak directe gevolgen voor het leven en de gezondheid van mensen. Daarom is onmiddellijke actie noodzakelijk om levens te beschermen en ernstige schade te voorkomen. Door snel en doortastend op te treden kan escalatie en de daaruit voortvloeiende schade en kosten worden voorkomen. Consistent handelen in veiligheidskwesties is cruciaal om het vertrouwen van de Almelose samenleving in hulpverleningsinstanties en de overheid te behouden. Het is van groot belang dat de Almelose samenleving weet dat veiligheid altijd de hoogste prioriteit heeft.

Stabiele bestaanszekerheid is essentieel voor het welzijn en de levenskwaliteit van mensen. Bestaanszekerheid verwijst naar de mate waarin iemand verzekerd is van basisvoorwaarden om een waardig leven te leiden. Dit omvat elementen, zoals voldoende inkomen (lees: betaald werk), toegang tot betaalbare en geschikte huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en training, voedselzekerheid (lees: een maaltijd) en sociale zekerheid. Ook kansengelijkheid valt hieronder. Bestaanszekerheid zorgt dat mensen niet alleen kunnen overleven, maar kunnen deelnemen aan de maatschappij en zich kunnen ontwikkelen. Een stabiele en voorspelbare basis in het leven zorgt dat iemand minder vatbaar is voor armoede, verlies van veerkracht en sociale uitsluiting.

Resterende besparingsopgave

Met het voorliggende pakket aan maatregelen ter grootte van 9,5 miljoen euro sluit het college aan bij de door de raad gewenste behoedzame en flexibele strategie bij het toepassen van besparingsmaatregelen. Het college is van mening dat met dit voorstel de grens van wat haalbaar en wenselijk is te bezuinigen in het sociaal domein bereikt is. Daarmee wordt het grootste deel van de te besparen 13 miljoen euro binnen het sociaal domein ingevuld. We verwachten dat de resterende besparingsopgave van 3,5 miljoen euro de komende jaren als volgt kan worden ingevuld:

1. extra middelen vanuit het Rijk, o.a. naar aanleiding van de Voorjaarsnota 2025 waarbij het advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (Commissie van Ark) is betrokken; en/of
2. opbrengsten als gevolg van het herontwerp sociaal domein.

Indien de bovenstaande twee punten onvoldoende financieel effect hebben, zal het college met voorstellen voor besparingen buiten de zoekrichting sociaal domein komen.

5.3 Onderhoud en beheer openbare ruimte

Inleiding

Bij de Programmabegroting 2025 is aangegeven dat de besparingsmaatregelen voor onderhoud en beheer in de openbare ruimte richting de Perspectiefnota 2026-2029 verder zouden worden uitgewerkt. Op basis van de meest actuele informatie heeft een herijking van de beschikbare budgetten plaatsgevonden. Deze herijking heeft geleid tot een verlaging van de gereserveerde middelen voor areaaluitbreiding. Daarnaast kan mede op basis van de inzichten bij de uitwerking voor de nieuwe Nota kapitaalgoederen, het budget voor onderhoud en vervanging openbare ruimte naar beneden worden bijgesteld. De financiële effecten worden in onderstaande tabel weergegeven en vervolgens toegelicht.

Onderhoud en beheer openbare ruimte

Nr.	Besparingsmaatregelen	2026	2027	2028	2029
1	Areaaluitbreiding	-0,37 V	-0,37 V	-0,37 V	-0,37 V
2	Onderhoud kapitaalgoederen	-1,60 V	-1,60 V	-1,60 V	-1,60 V
Totaal besparingsmaatregelen		-1,97 V	-1,97 V	-1,97 V	-1,97 V

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting besparingsmaatregelen

1. Verlagen stelpost areaaluitbreiding

In het meerjarenperspectief wordt rekening gehouden met een jaarlijkse toename van het areaal. De toename wordt met name veroorzaakt door de overdracht van nieuwbouwlocaties. Jaarlijks wordt 225.000 euro toegevoegd om de toename van de onderhoudskosten door de uitbreiding van het areaal te compenseren. De uitbreiding van het areaal is de afgelopen jaren echter minder geweest dan waarmee rekening was gehouden. Hierdoor kan structureel 370.000 euro vrijvallen.

2. Onderhoud en vervanging openbare ruimte

In 2021 is de Nota Kapitaalgoederen vastgesteld. Met deze nota wordt vastgesteld welke financiële middelen nodig zijn om de kapitaalgoederen op het door de raad vastgestelde of wettelijk verplichte kwaliteitsniveau te houden. Als gevolg van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne stegen de prijzen voor materialen, waaronder asfalt en baksteen sterker dan de gemiddelde inflatie op goederen en diensten. Om die kostenstijging op te kunnen vangen was in de begroting 1,4 miljoen euro gereserveerd zodat de lopende en geplande projecten konden worden gecontinueerd.

In 2024 is gestart met de actualisatie van de Nota kapitaalgoederen (NKG) en zijn de benodigde budgetten voor dagelijks en groot onderhoud en vervangingen opnieuw berekend. Hierbij is rekening gehouden met de druk op de financiële middelen en is bekeken hoe we (aan de hand van inspectieresultaten) de inspanningen op onderhoud en vervanging kunnen minimaliseren om zo besparingen te realiseren.

De afgelopen jaren is geïnvesteerd in het onderhoud en vervangingen van de kapitaalgoederen wegen en kunstwerken. Met het uitvoeren van het benodigd onderhoud is de onderhoudsachterstand ingelopen tot een acceptabel niveau. Op basis van de resultaten uit de laatste inspecties is er de komende 4 jaar naar verwachting minder budget nodig om deze kapitaalgoederen op het gewenste technisch kwaliteitsniveau te onderhouden en hoeft de reservering voor de extreme prijsontwikkeling niet te worden aangewend.

Hiermee kan voor de komende planperiode (NKG 2026-2029) een besparing van 1,6 miljoen euro op het groot/technisch onderhoud behaald worden. Dit betekent wel dat de flexibiliteit om projecten in tijd naar voren of achteren te schuiven afneemt en de ruimte om binnen projecten aanvullende ambities en wensen van inwoners te realiseren minimaal is.

5.4 Overige en aanvullende maatregelen

Inleiding

In onderstaande tabel worden de resterende besparingsmaatregelen weergegeven en vervolgens toegelicht.

Overige en aanvullende maatregelen

Nr.	Besparingsmaatregelen	2026	2027	2028	2029
1	Bijdrage verbonden partijen	PM	PM	PM	PM
2	Te betrekken bij de Programmabegroting 2026	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V
Totaal besparingsmaatregelen		-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V	-1,74 V

Bedragen x 1 miljoen euro

Toelichting besparingsmaatregelen

1 Bijdrage verbonden partijen

Uiterlijk 15 september dienen gemeenschappelijke regelingen hun begroting in bij de provincie. De definitieve bijdrage voor de gemeente Almelo wordt daarom betrokken bij de Programmabegroting 2026. Naar verwachting zal de financiële impact van de besparing beperkt zijn.

2 Te betrekken bij de Programmabegroting 2026

In het kader van het financieel toezicht van de Provincie dient de begroting reëel en structureel sluitend te zijn. Indien de jaarschijf 2026 reëel en structureel sluitend is, voldoen wij aan deze voorwaarde. Dit betekent dat op basis van het huidig financieel meerjarenperspectief er nog een aanvullende besparing van 1,74 miljoen euro moet worden gerealiseerd.

In de Perspectiefnota 2024-2027 is een behoedzame en flexibele strategie aangaande besparingen vastgesteld. Dit houdt in dat we enerzijds tijdig besparingen moeten doorvoeren indien dit noodzakelijk is. Anderzijds willen we voorkomen dat we besparingen doorvoeren die achteraf niet nodig zijn. Hiermee voorkomen wij dat er onnodige "kapitaalvernietiging" in onze stad optreedt. Er zijn een aantal redenen om bij de invulling van het resterende tekort van 1,74 miljoen euro een behoedzame lijn te volgen:

- De financiële effecten van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk voor gemeenten en de overige effecten van het gemeentefonds zijn op dit moment nog niet bekend.
- De besparing voor verbonden partijen wordt uitgewerkt richting de begroting 2026

6. Bijlagen

6.1 Stand van zaken moties

Omschrijving motie	Datum raadsvergadering	Stand van zaken
Grip op grond XL2	04-02-2025	Om grip te krijgen op de grondverwerving is een concept strategie voor de grondverwerving opgesteld. We zijn terughoudend bij de verwerving, maar verkennen binnen de kaders van de risicosturing wel de mogelijkheden om een start te maken met de verwerving om vertraging in het vervolgtraject te voorkomen. De eigenaren zijn geïnformeerd over hoe de gemeente de komende tijd met grondverwerving wil omgaan.
Landelijk vuurwerkverbod Genoeg is genoeg	04-02-2025	Conform de motie is er vóór week 8 door het college een brief naar de Tweede Kamer en het Kabinet gestuurd, met daarin een oproep tot het realiseren van een verbod op consumentenvuurwerk en een verdergaande aanpak van illegaal vuurwerk. Daarnaast wordt momenteel onderzocht hoe tijdens de eerstvolgende Algemene Ledenvergadering van de VNG in samenwerking met andere gemeenten een motie kan worden ingediend die oproept tot een landelijk vuurwerkverbod (het indienen van een resolutie is voorbehouden aan het VNG-bestuur)
Monitoring maatschappelijke effecten bezuinigingen sociaal domein	07-11-2024	De focus heeft eerst gelegen op het inrichten van de financiële monitoring, komende periode wordt de monitoring van de maatschappelijke effecten ingericht.
Transparantie en efficiency verwervingskredieten	07-11-2024	De investeringsagenda is ter besluitvorming aangeboden aan de gemeenteraad. Het verwervingskrediet volgt op een later moment.
Familie als uitgangspunt voor ondersteuningsvragen in o.a. de jeugdwet	07-11-2024	De in de motie gevraagde werkwijze sluit aan bij de gewenste werkwijze zoals opgenomen in de bezuinigingen. De raad wordt hierover geïnformeerd.
Communicatie begroting	07-11-2024	De gevraagde communicatiestrategie is opgesteld. Er worden verschillende communicatiemiddelen ingezet om inwoners te informeren. De motie is hiermee afgedaan.
Het Vlaggenschip van Almelo	15-10-2024	Inmiddels is een stedenbouwkundig bureau (De Zwarte Hond) geselecteerd om, in samenwerking met het projectteam, het

Omschrijving motie	Datum raadsvergadering	Stand van zaken
		stedenbouwkundig plan op te stellen. Het stedenbouwkundige plan, inclusief de financiële onderbouwing (GREX), wordt naar verwachting het vierde kwartaal 2025 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.
Noodzaak communicatiestrategie wijzigingen sociaal domein	11-07-2024	De gevraagde communicatiestrategie is opgesteld. Er worden verschillende communicatiemiddelen ingezet om inwoners te informeren. De motie is hiermee afgedaan.
De juiste basis voor een effectieve jeugdzorg	11-07-2024	De in de motie gevraagde werkwijze sluit aan bij de gewenste werkwijze zoals opgenomen in de bezuinigingen. De raad wordt hierover geïnformeerd.
‘Nieuwe’ camperplaats	11-07-2024	Het onderzoek is in concept gereed. Voorlopige conclusie is dat er in ieder geval ruimtelijk/fysiek plaats is voor ca. 3 camperplaatsen aan de zuidzijde van het kanaal ter hoogte van het Sportpark. Er wordt nu gezocht naar middelen, als die gevonden worden kan er een voorstel worden ingewacht door de raad.
Grip op sociaal domein	11-07-2024	Sinds dit jaar werken we met een maandelijkse monitor waarmee we de financiële ontwikkelingen scherp in de gaten houden en per kwartaal ook dieper inhoudelijk analyseren. Als dat aanleidingen biedt, zal het college de raad hierover informeren.
‘BOSK’ in Almelo	11-07-2024	Er wordt gewerkt aan een voorstel om de motie in uitvoering te brengen.
Verkeerssituatie Hospitaalweg	18-06-2024	Het verkeersonderzoek om de knelpunten in beeld te brengen is in concept gereed.
Inzicht in de praktijk van inbreiding	23-04-2024	De motie wordt betrokken bij de behandeling van de locatiepaspoorten. Verwacht wordt dat besluitvorming hierover plaatsvindt in Q3.
Motie één cultureel centrum	27-02-2024	Er is een proces gestart om een bidbook voor cultuur op te stellen. Dit is naar verwachting in de zomer afgerond.
Trimparcours Pooksbelten	09-11-2023	Op dit moment worden de voorbereidingen getroffen voor de realisatie van het trimparcours.
Hofkeshuis	13-07-2023	Het museum is bezig met de ontwikkeling van een museaal concept. Met het museum lopen gesprekken over de benodigde aanpassingen in het pand op basis van het te

Omschrijving motie	Datum raadsvergadering	Stand van zaken
		ontwikkelen concept. De verwachting is dat er in het najaar een voorstel naar de raad komt.
Uitwerking aanbevelingen en vaststellen tijdspad voor de nieuwe samenwerkingsnota	27-06-2023	Op 22 januari 2025 is de raad geïnformeerd over het vervolgproces. Het onderzoek van de gezamenlijke rekenkamer wordt meegenomen in het vervolg.
Evaluatie bomenbeleid Almelo	10-11-2022	Het bomenbeleid is inmiddels geëvalueerd. De aanbevelingen worden betrokken bij het nieuw op te stellen beleid.
Beter en breder tarievenbeleid nieuw zwembad	26-5-2021	De motie wordt uitgevoerd op het moment dat er zicht is op de voltooiing en exploitatie van het nieuwe zwembad.